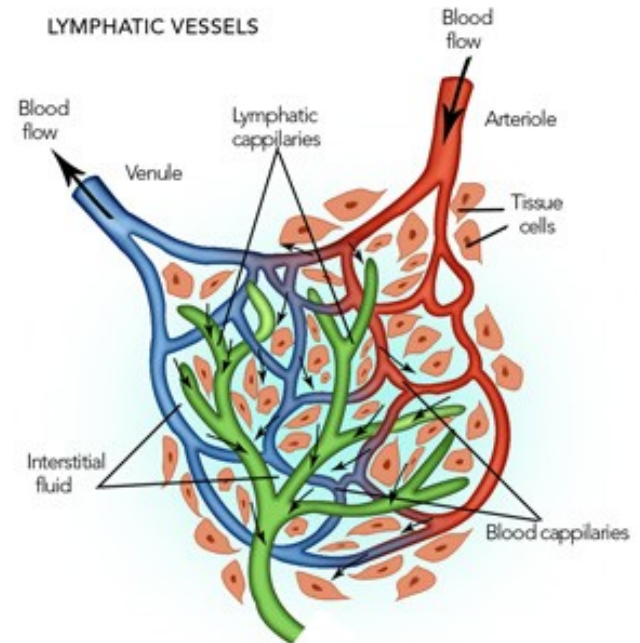
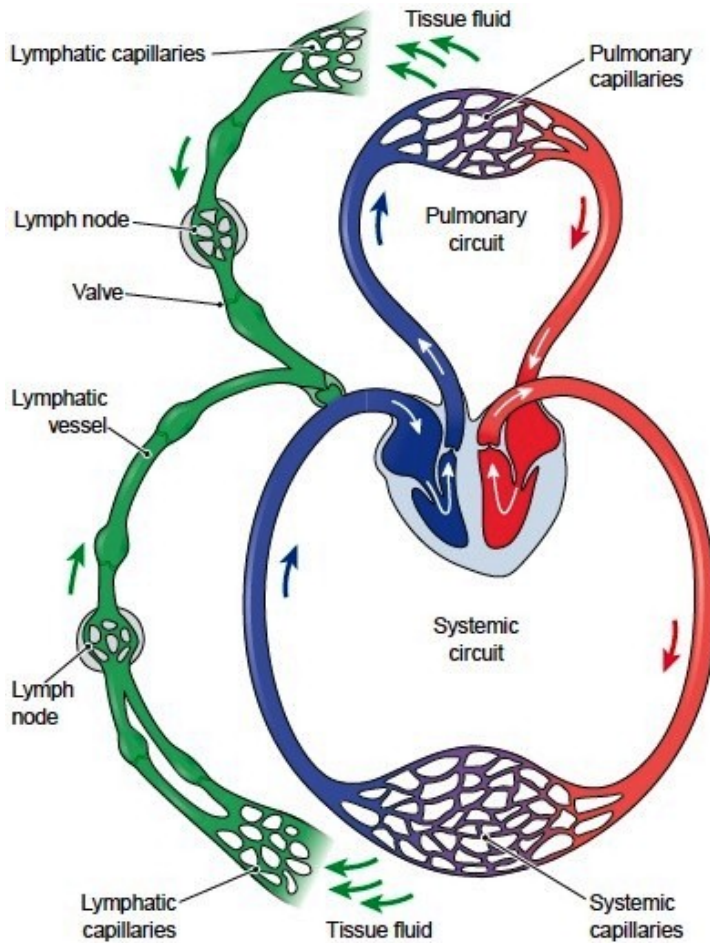

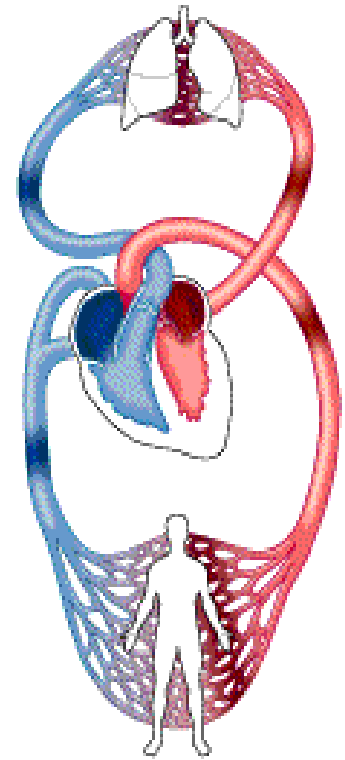
Kardiovaskulární a lymfatický systém

Kardiovaskulární systém

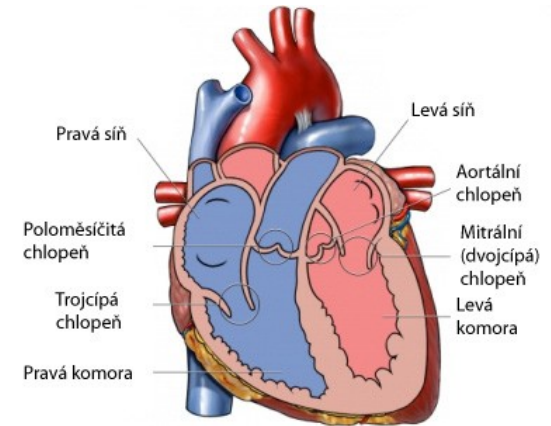
Uzavřený systém srdce a cév s cirkulující krví vystlaný endotelem

1. Srdce
2. Arterie – eferentní cévy
3. Síť kapilár
4. Vény – aferentní cévy

Srdce

- latinsky cor, cordis nebo z řečtiny cardia

Svalový dutý orgán schopný kontrakce

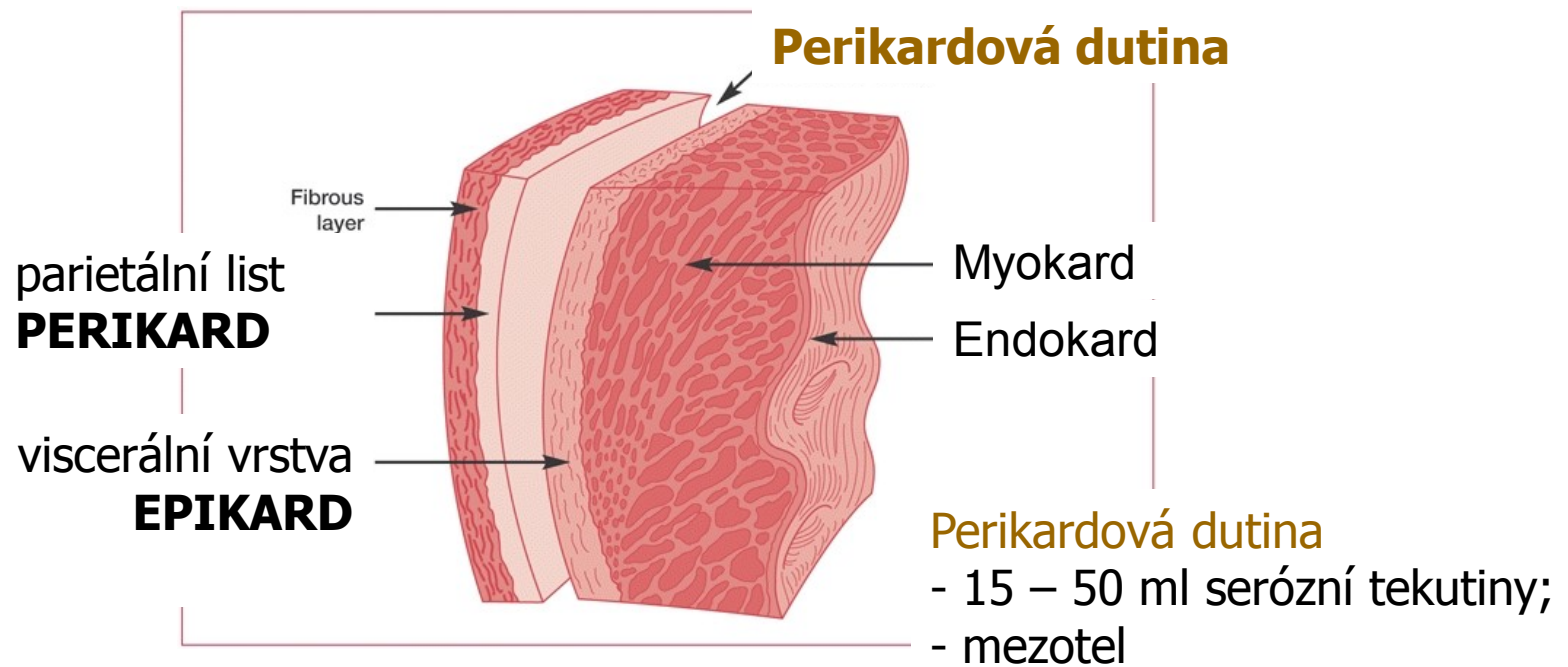
Zajišťuje oběh krve

Uloženo v středohrudí mezi plícemi, hrudní kostí (sternum) a bránicí

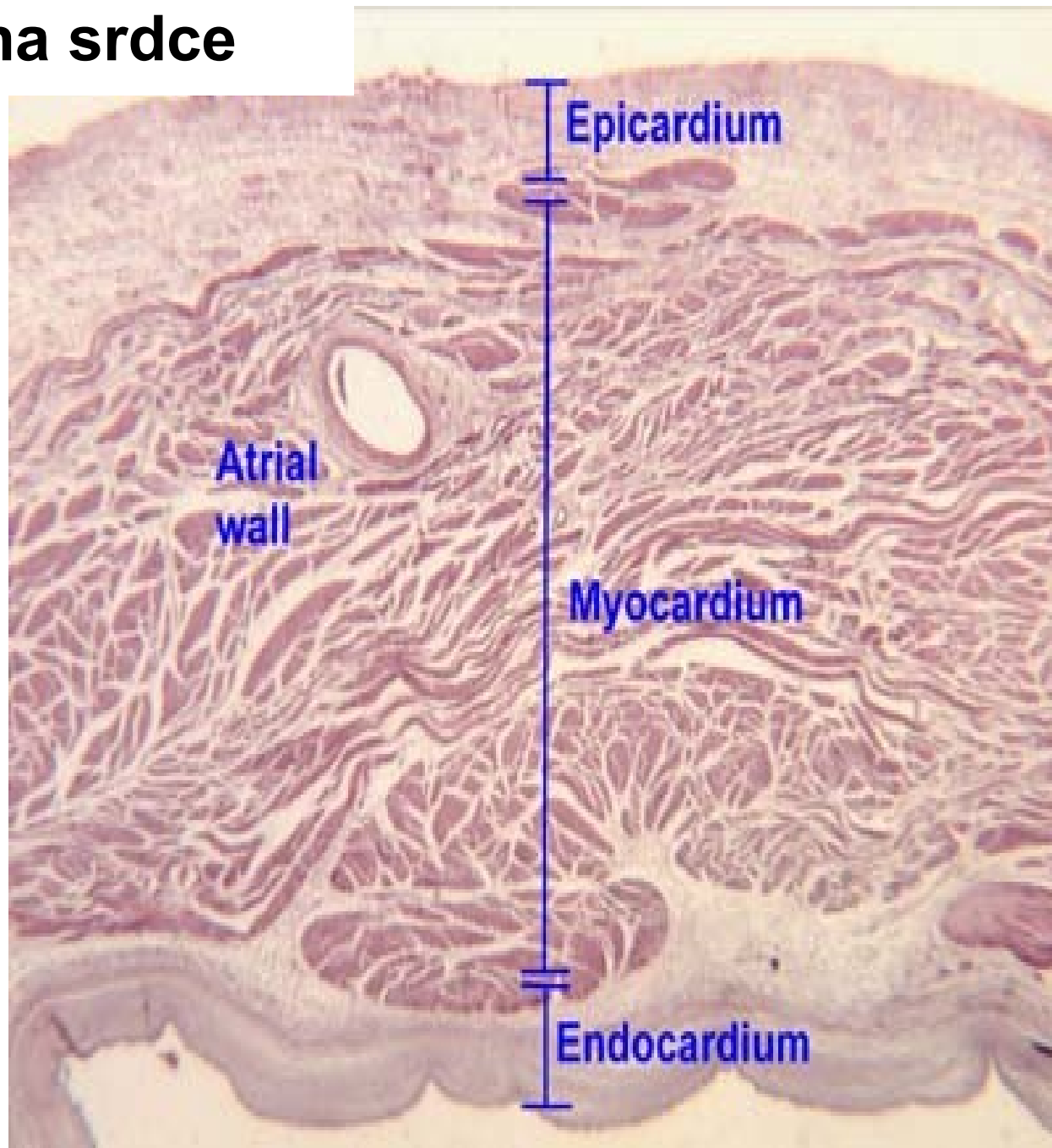
Tvar kužele, jehož hrot (apex) směřuje doleva a dolů

Srdeční stěna

- ▶ endokard
- ▶ myokard
- ▶ epikard
- ▶ perikard (osrdečník)

Stěna srdce

Endokard

(homologní s intimou cév)

Vystýlá všechny dutiny srdce a přechází i na chordae tendinae a chlopně

Endotel

Subendotelové vazivo – řídké kolagenní

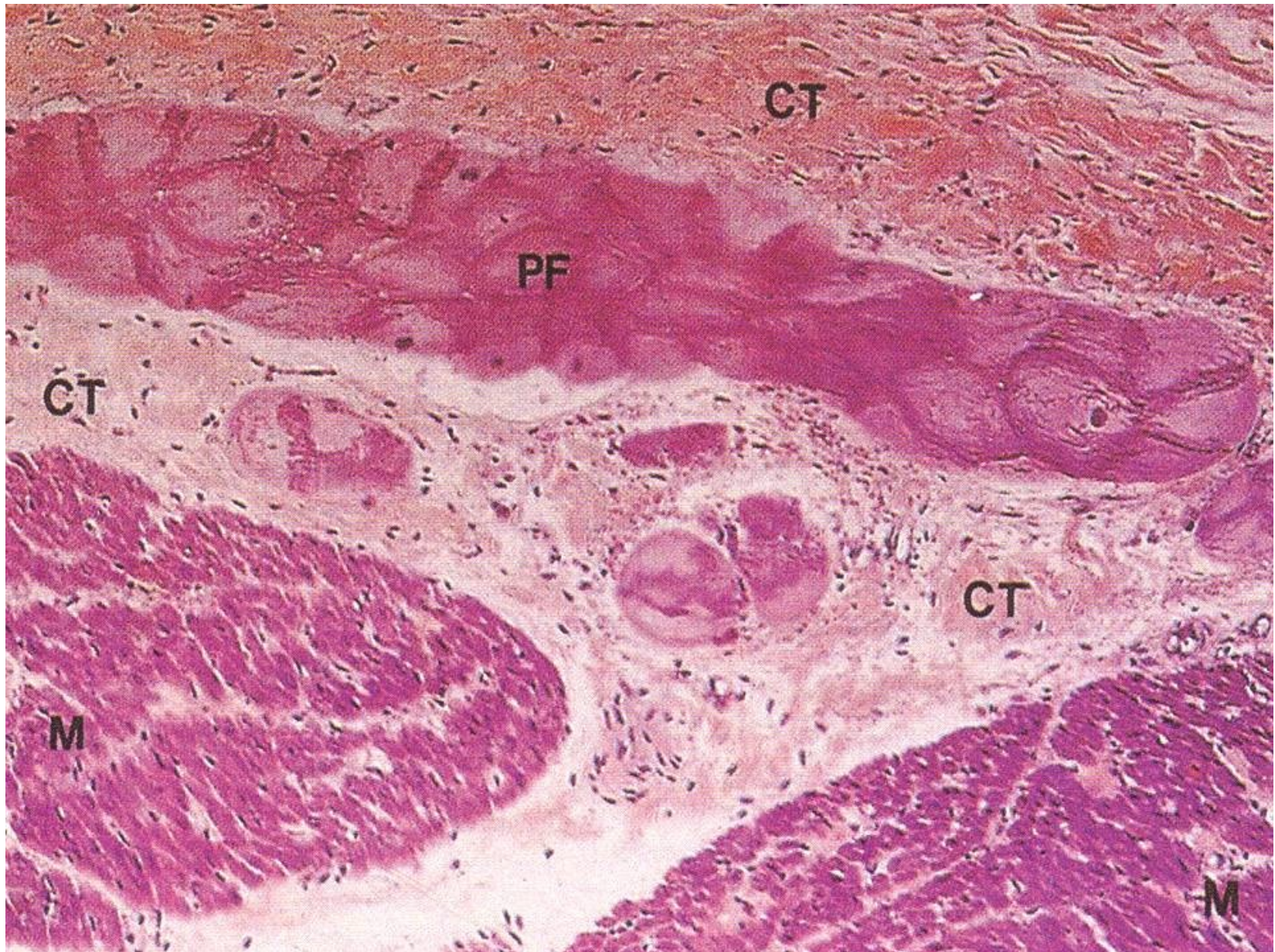
Elasticko-muskulární vrstva - tuhé kolagenní a elastické vazivo + hladké svalové buňky - silná především v síních

Subendokardové vazivo - řídké – cévy, nervy, struktury převodního systému srdečního (Purkyňova vlákna)

!!! Purkyňova vlákna ≠ Purkyňovy buňky !!!

Srdce - endokard

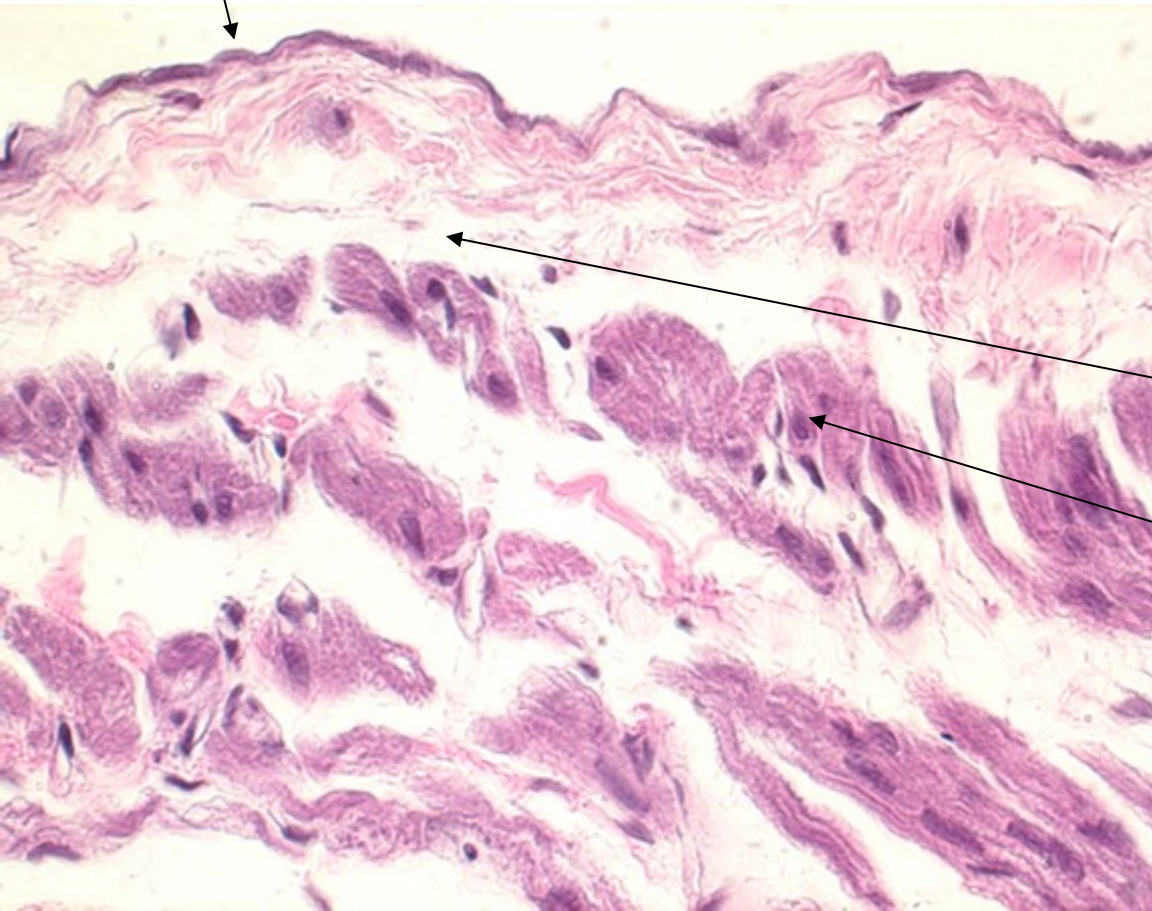
Myokard

Epikard

Mezotel

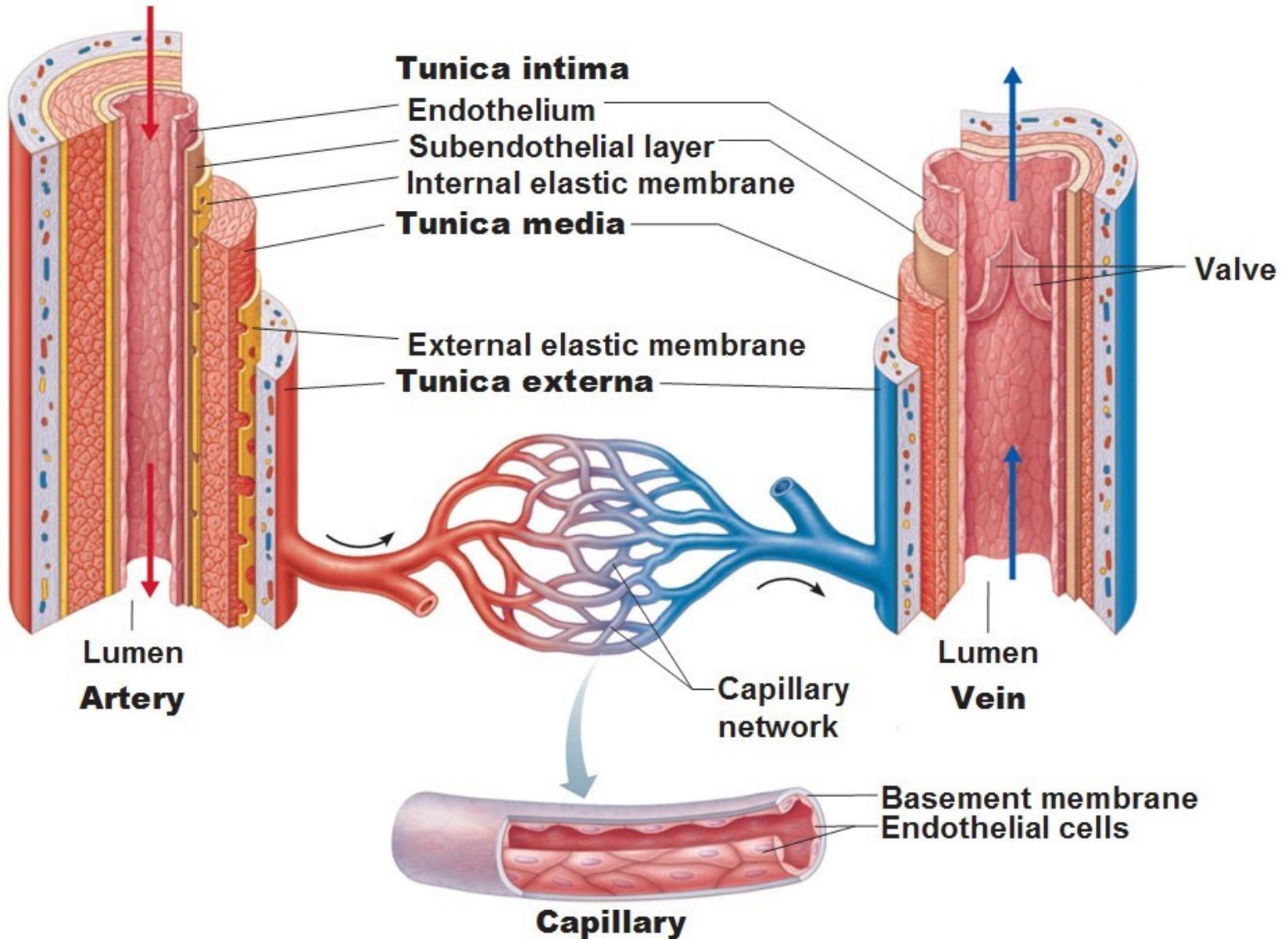

Perikardový prostor

subepikardové vazivo

myokard

Arterie (tepny) a vény (žíly)

Obecná stavba krevních cév

Tunica intima

- **Endotelové buňky** - polygonální, ploché protažené ve směru toku krve, centrální oblast se vyklenuje do lumen cévy, tenké laterální výběžky s transportními vezikuly

- **Subendotelová vrstva** - řídké kolagenní vazivo může obsahovat hladké svalové buňky - elementy uspořádané longitudinálně

_____ **membrana elastica interna** _____

Tunica media

- **Hladké svalové buňky** - cirkulárně

- **Retikulární vlákna a elastická vlákna**

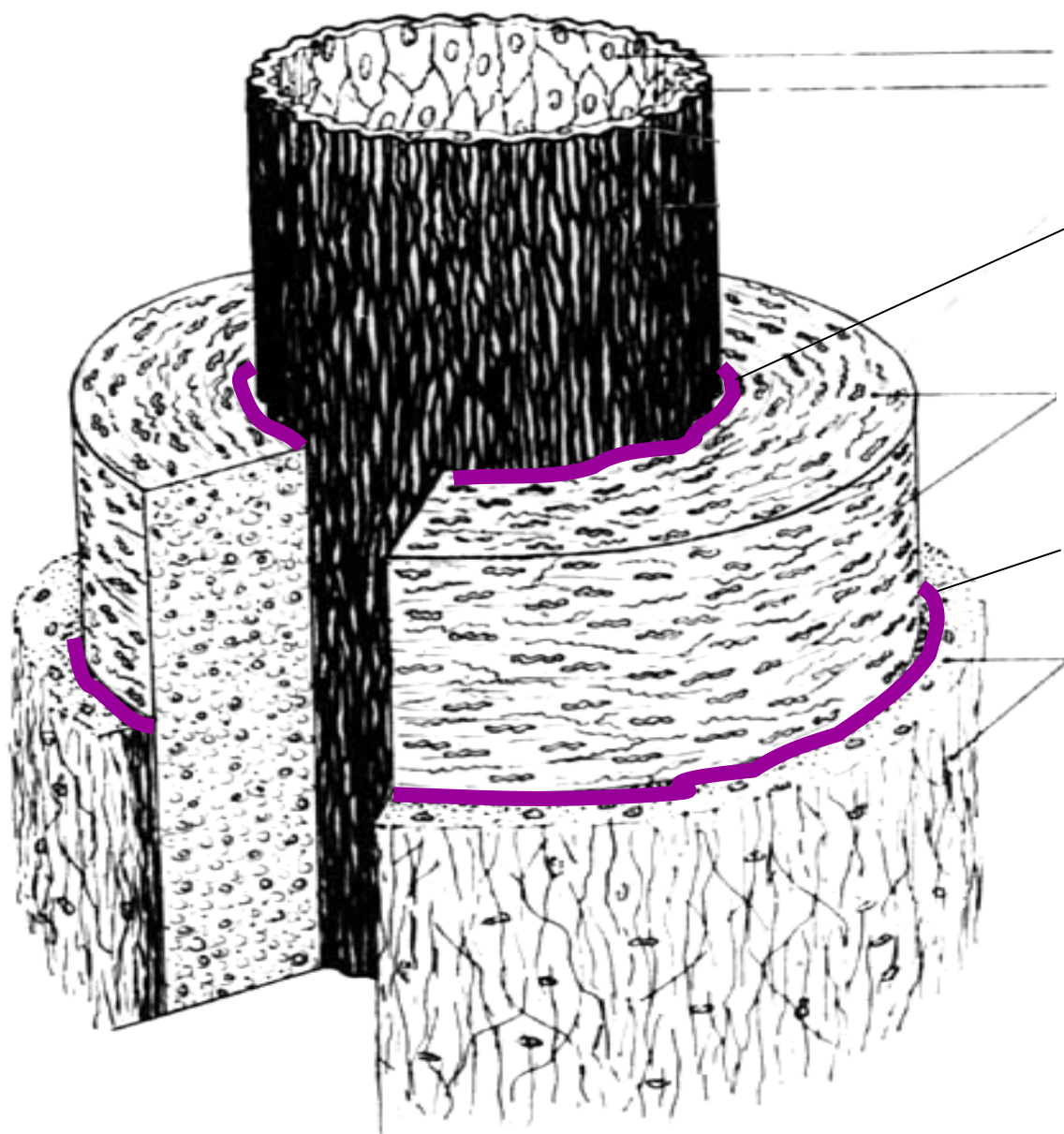
mohou na okrajích kondenzovat v membrana elastica interna et externa (oddělují tunica media od tunica externa a tunica intima)

_____ **membrana elastica externa** _____

Tunica adventitia

- **Kolagenní vazivo** - převládají longitudinální kolagenní (kolagen I) a elastická vlákna - **Fibroblasty, adipocyty, hladké svalové buňky** (ve větších cévách), průběh cév (vasa vasorum), nervů a lymfatických kapilár

Endothelium

Tunica interna

(longitudinalně)

Membrana elastica interna

Tunica media

(circulárně)

Membrana elastica externa

Tunica externa

(longitudinalně)

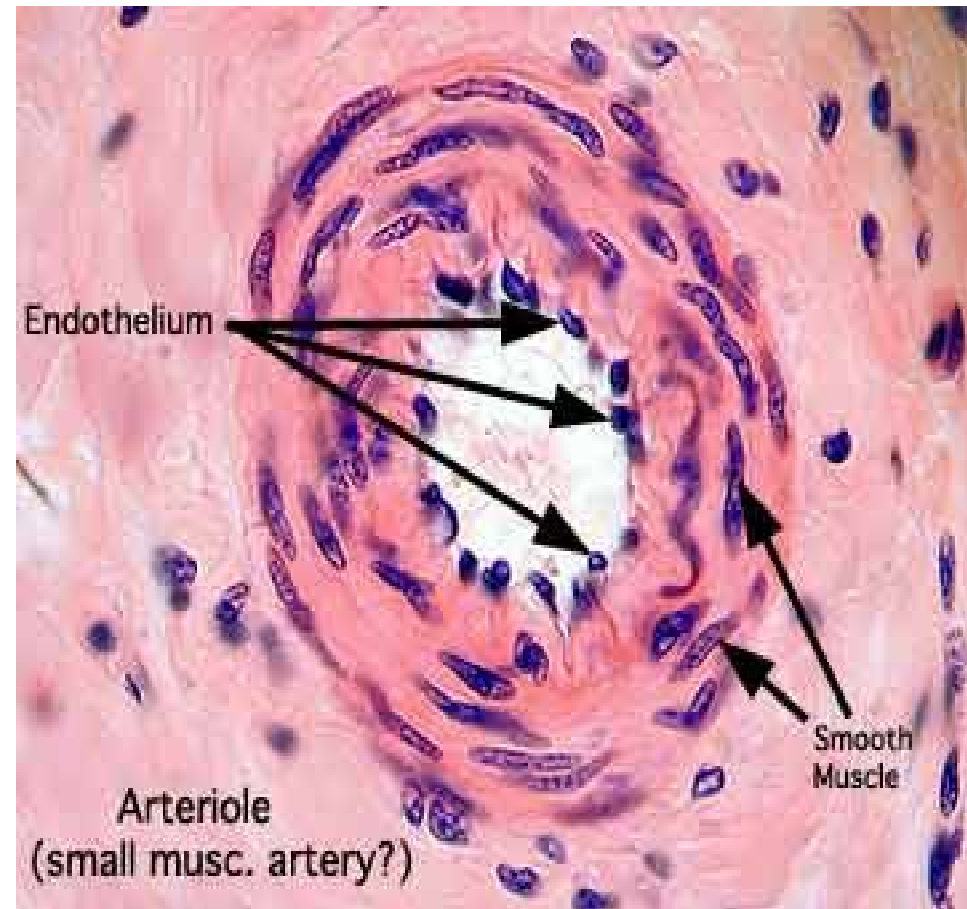
Arteriální oddíl cévního řečiště

Podle $\emptyset$, morfol. odlišností a poměru elastických vláken a leiomyocytů:

- **Arterioly** $\emptyset < 0.5$ mm
- **Svalové arterie** (malé a střední) $\emptyset 0.5 - 10$ mm
- **Elastické arterie** (velké: aorta + její větve)

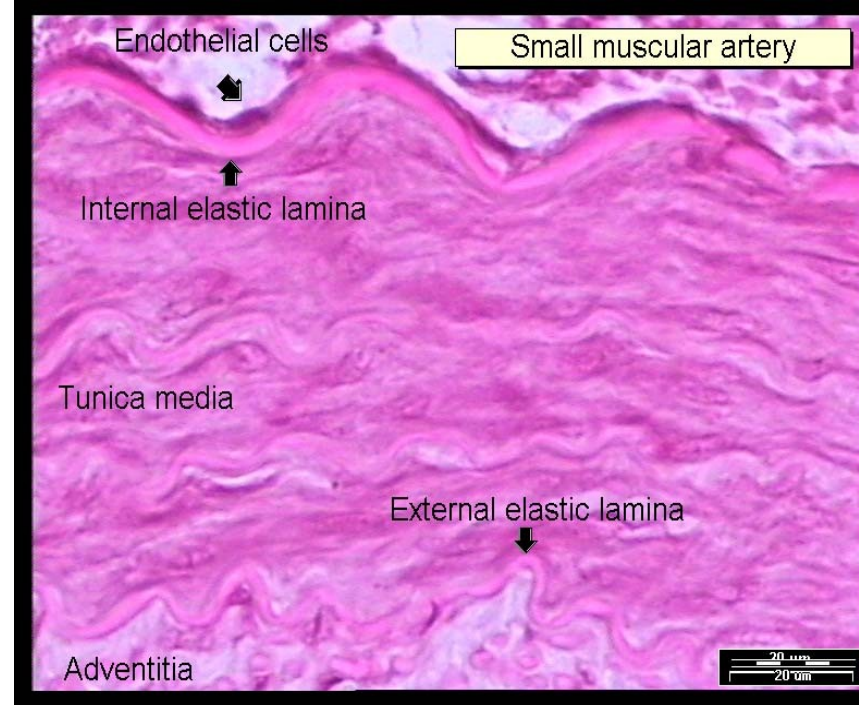
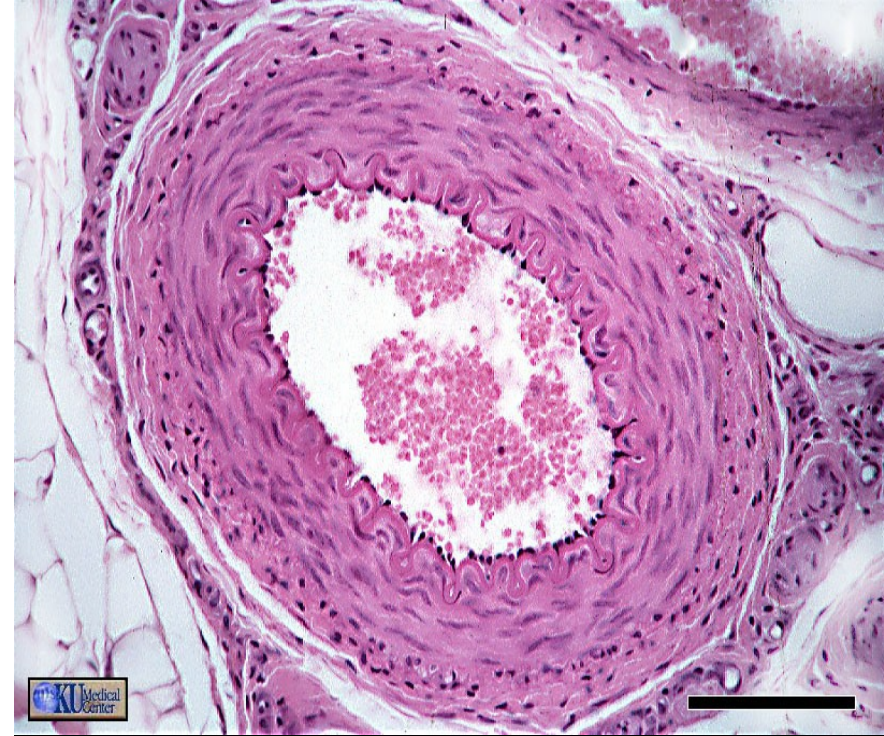
Arteriola

- $\varnothing < 0.5 \text{ mm}$
- **TI**: endotel + subendotel
- **membrana elastica int.**
- **TM**: leiomyocyty (až 5 vrstev - cirkulárně)
- **TA**: fibrocyty, retikulární (+kolagenní) vlákna

Svalová arterie

- **TI:** endotel + subendotel (s leiomyocyty - longit.)
- **membrana elastica int.**
- **TM:** až 40 vrstev of leiomyocytů, elastických a kolagenních vláken
- **membrana elastica ext.**
- **TA:** řídké kolag. vazivo

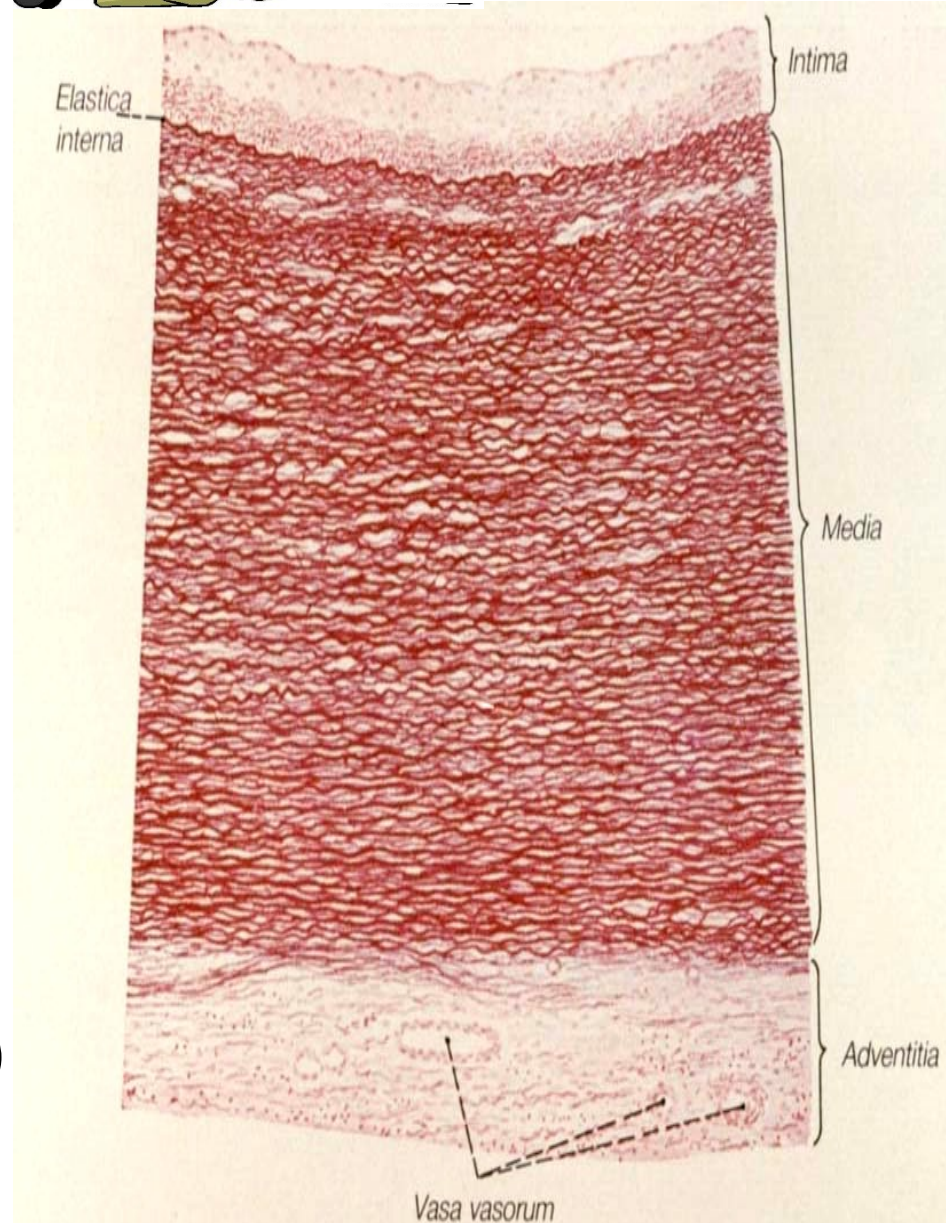

Elastické arterie

- **TI**: endotel + subendotel (100 μm široká vrstva vaziva)
- **membrana elastica int.**
- **TM**: až 40-60 vrstev fenestrovaných elastických membrán, leiomyocyty, retikulární vlákna
- **TA**: řídké kolag. vazivo (+ vasa et nervi vasorum)

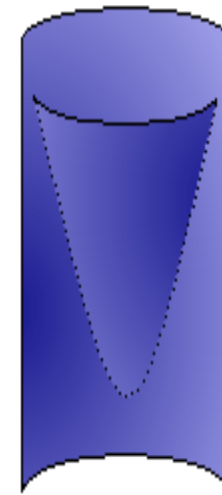

Venózní oddíl cévního řečiště

- Venuly $\varnothing$ 0.2 – 1 mm
- Malé a střední vény $\varnothing$ 1 – 9 mm
- Velké vény (v. cava inf. et sup.)

- **Chlopně**

- duplikatury endotelu podložené elastickým vazivem
- brání žilnímu návratu

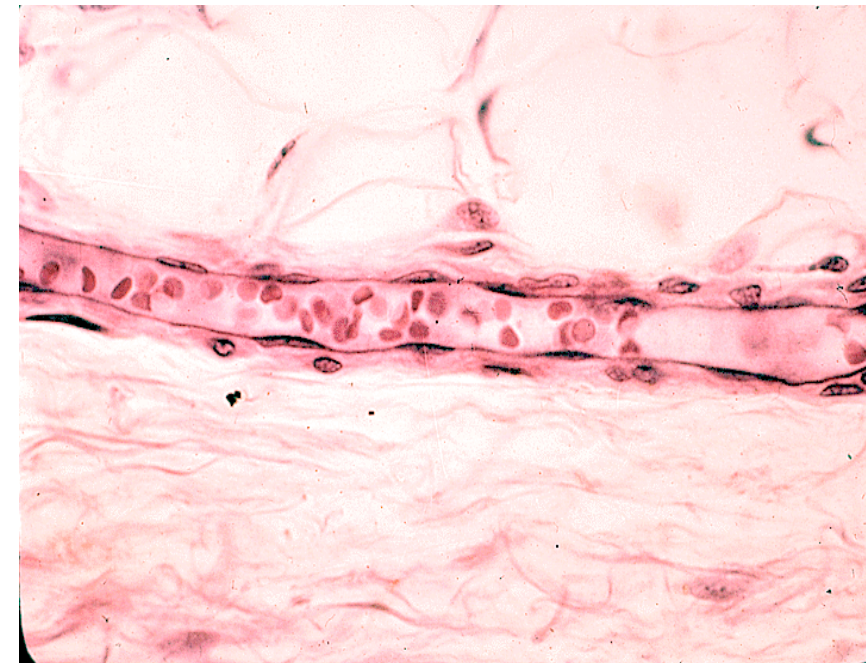
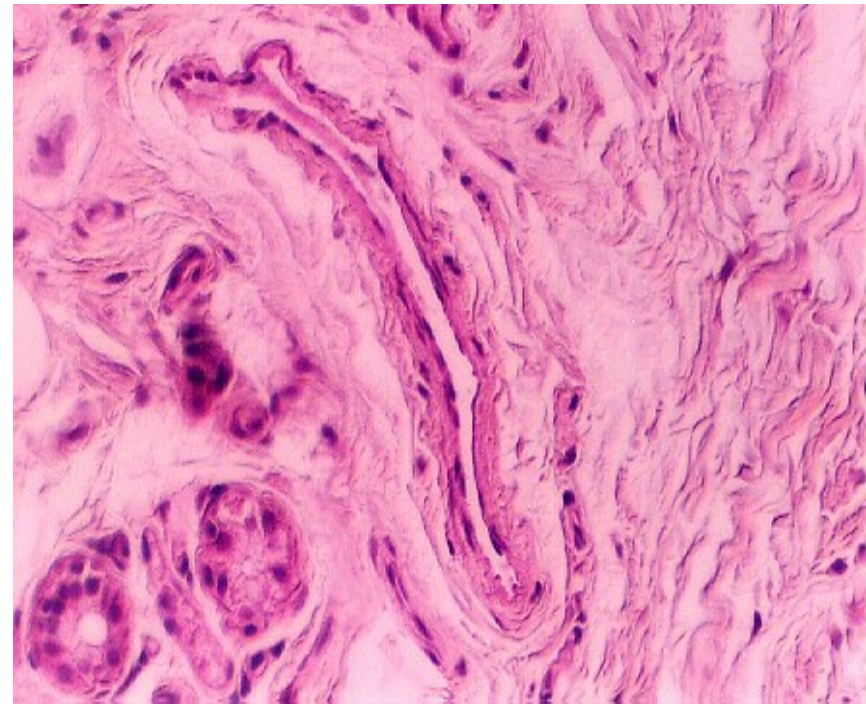

pocket valve

Venula

- $\varnothing < 0.2 - 1 \text{ mm}$
- **TI**: endotel
- **TM**: leiomyocyty
(1-3 vrstvy – cirkul.)
- **TA**: řídké kolag. vazivo

Malé a střední vény

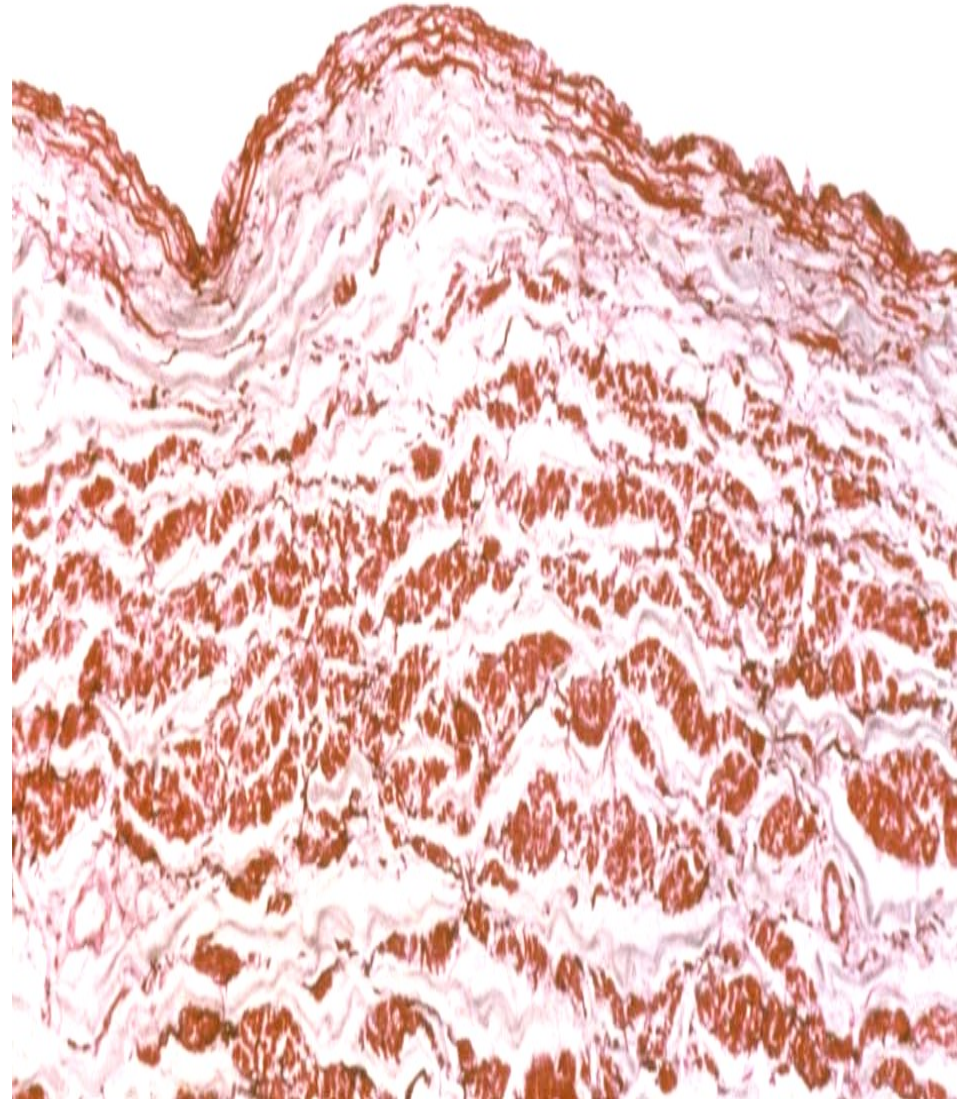
- $\varnothing$ 1 – 9 mm
- **TI**: endotel + subendotel (nepravidelně) + chlopně
- **TM**: nepravid., tenká, leiomyocyty, elastická a kolagenní vlákna
- **TA**: silná, řídké vazivo se svazky leiomyocytů – longit.)

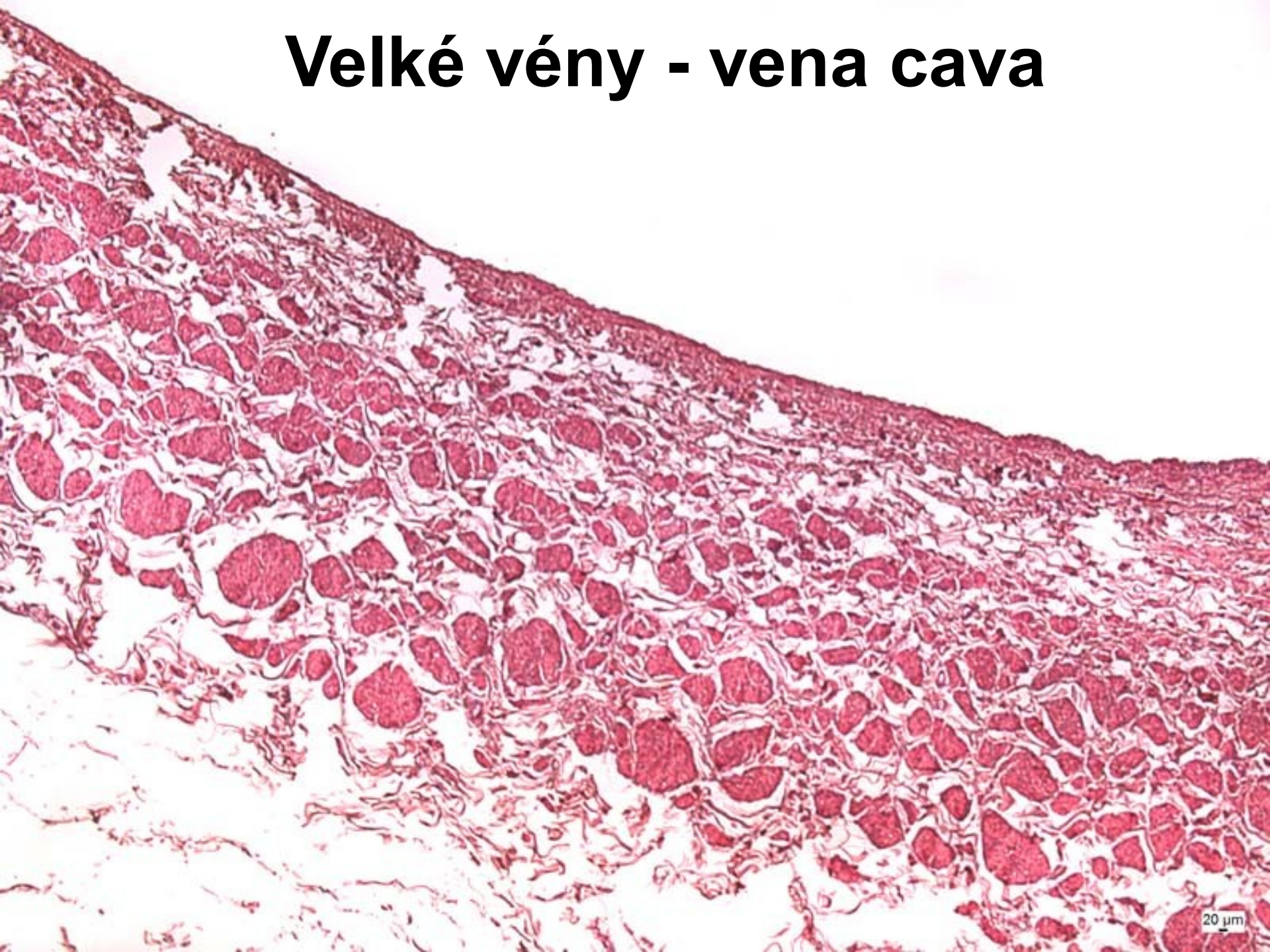
Velké vény

- **TI:** endotel + subendotel (+ leiomyocyty)
- **TM:** tenká, vazivo + oj. leiomyocyty
- **TA:** silná, řídké vazivo se svazky leiomyocytů – longit. + (vasa et nervi vasorum)

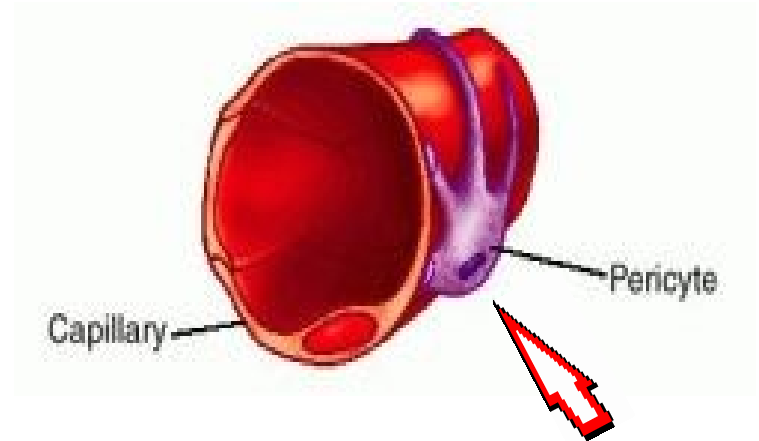

Velké vényy - vena cava

Kapiláry

- $\varnothing$ 8 μm (až 30-40 μm)
- 1-2 endotelové buňky
- bazální lamina
- retikulární vlákna
- pericyty

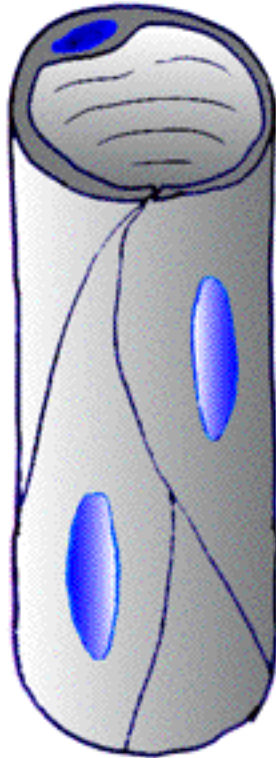
3 typy kapilár

- souvislé
- fenestrované, s póry
- sinusoidy

CAPILLARY TYPES

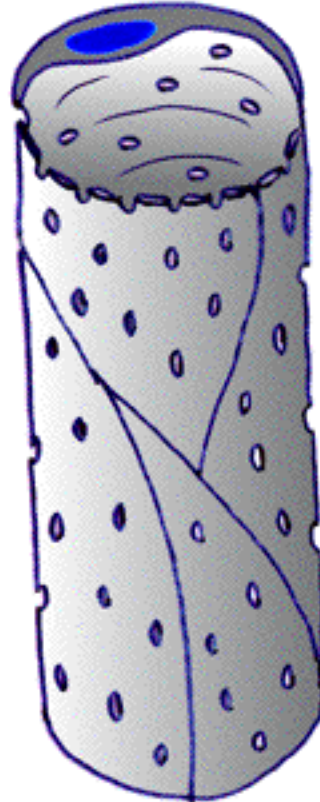
Continuous Capillary

Typical Locations

fat
muscle
nervous
system

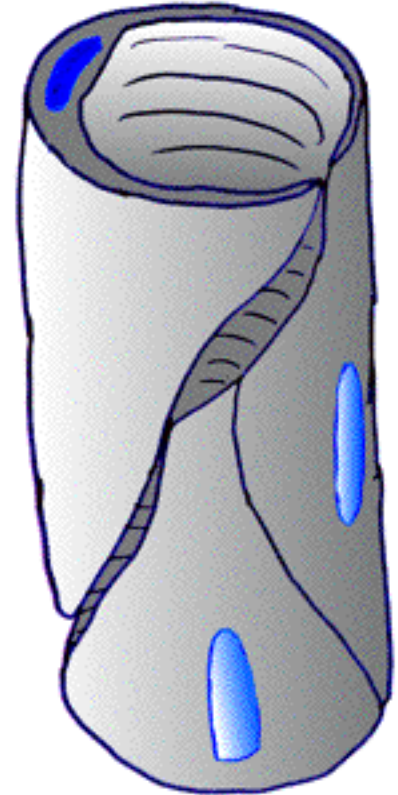
Fenestrated Capillary

Typical Locations

intestinal villi
endocrine glands
kidney glomeruli

Discontinuous Capillary

Typical Locations

liver
bone marrow
spleen

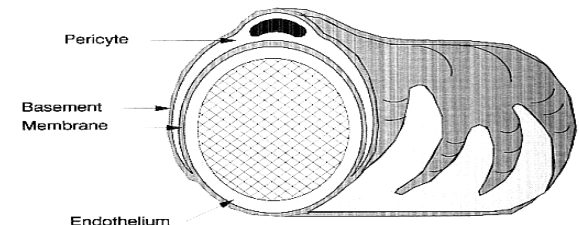
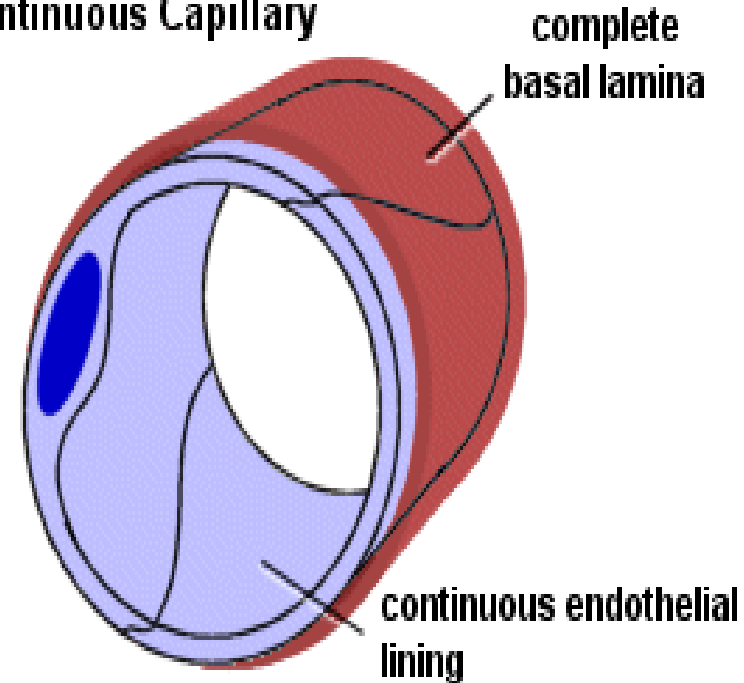
Souvislé kapiláry

- $\varnothing$ 8 μm
- 1-2 endotelové buňky (zonulae occludentes a nexusy)
  - lamina basalis
  - pericyty
  - retikulární vlákna
- Difuze malých molekul, vody a iontů

Výskyt:

svaly, mozek, plíce
„somatické kapiláry“

Continuous Capillary

kapilára

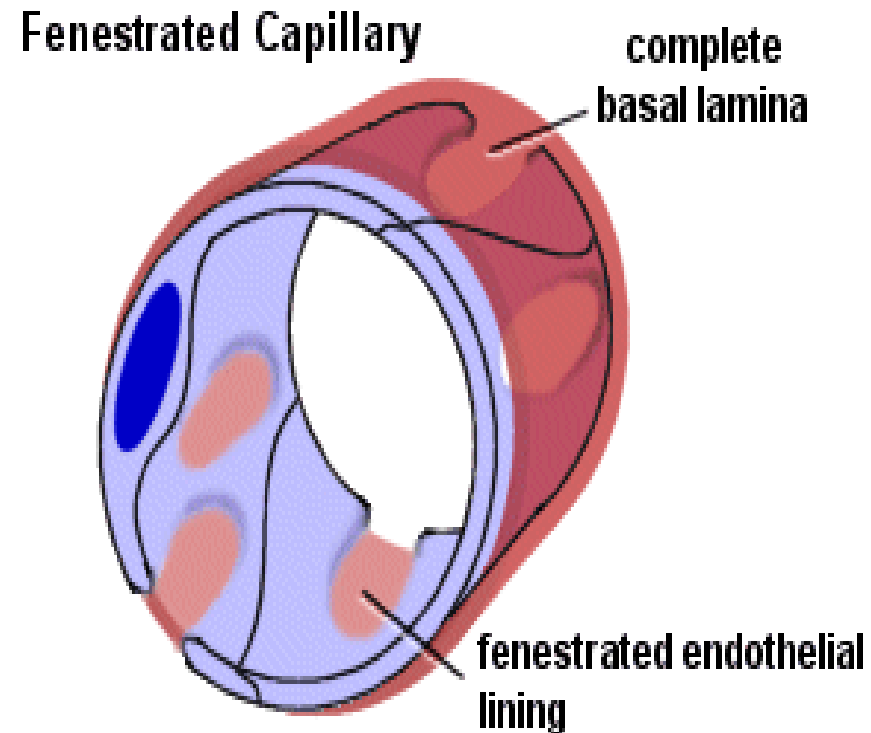

Fenestrovane kapiláry

- fenestra („okénka“) v endotelu 70 nm, přepažené diafragmou
- souvislá lamina basalis
- průnik malých molekul a některých proteinů (hormony)

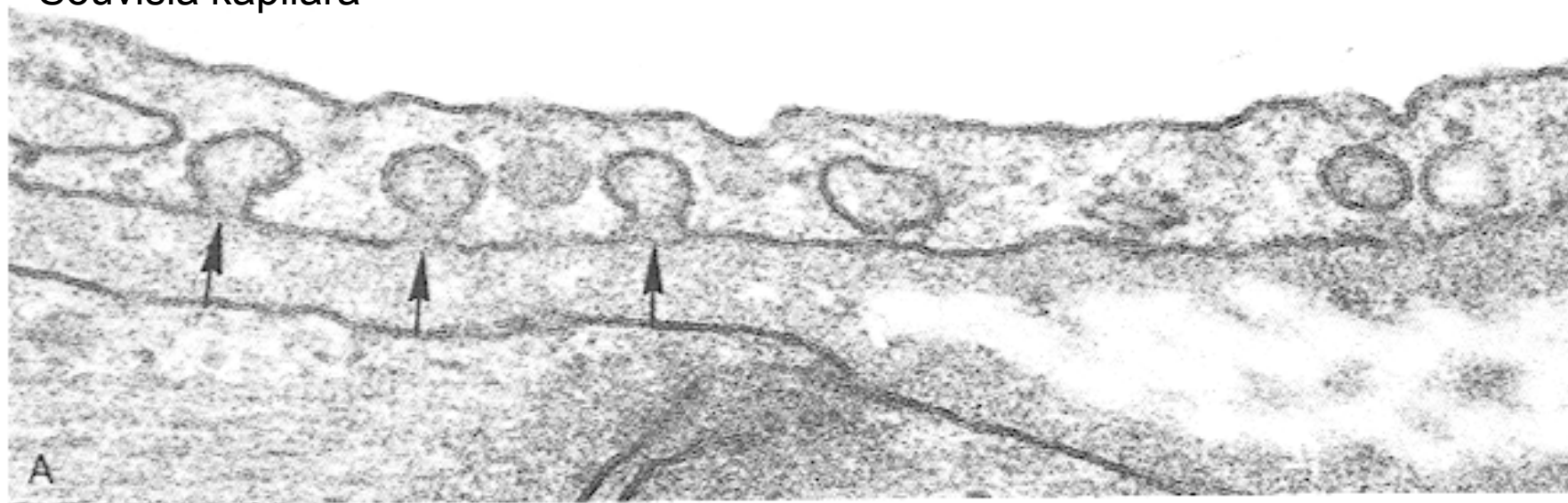
Výskyt:

Střevní klky, endokrinní žlázy
„viscerální kapiláry“

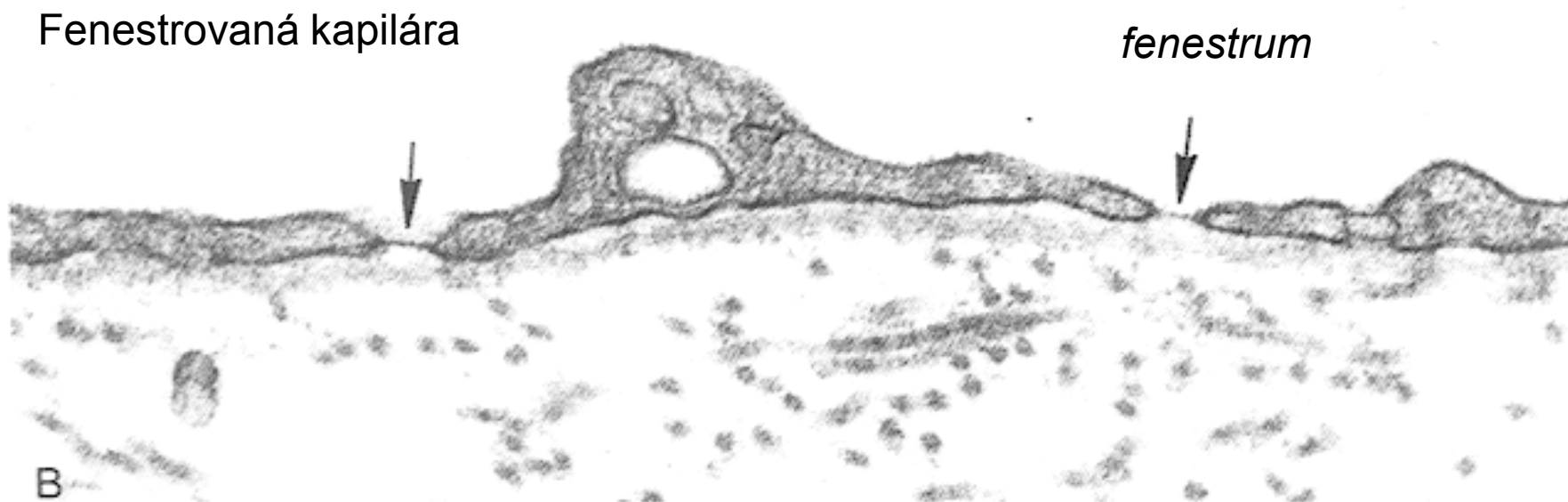

Souvislá kapilára

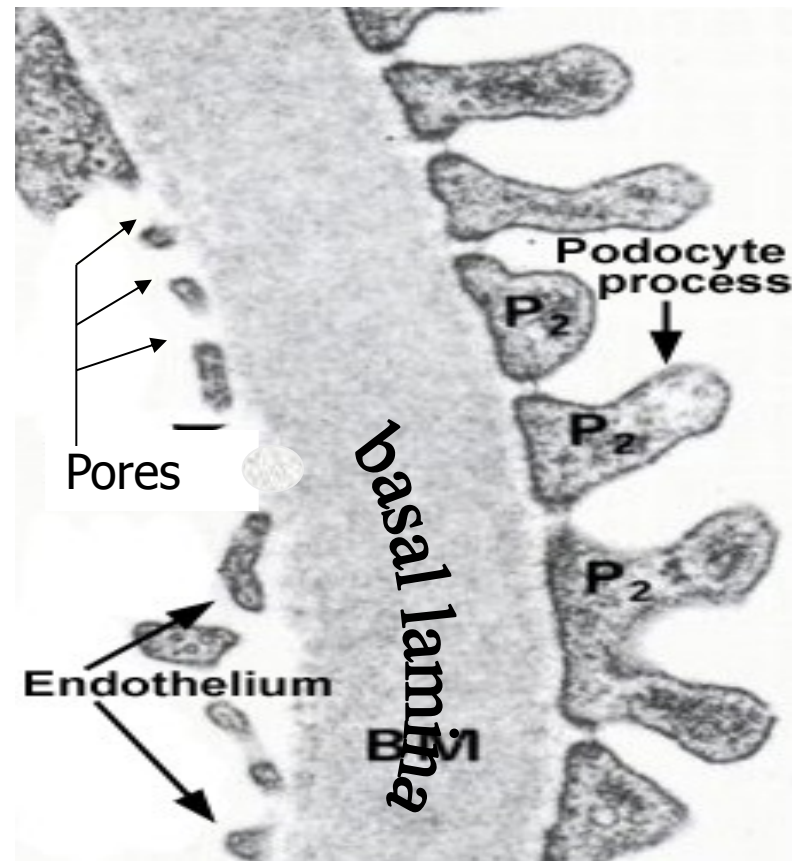
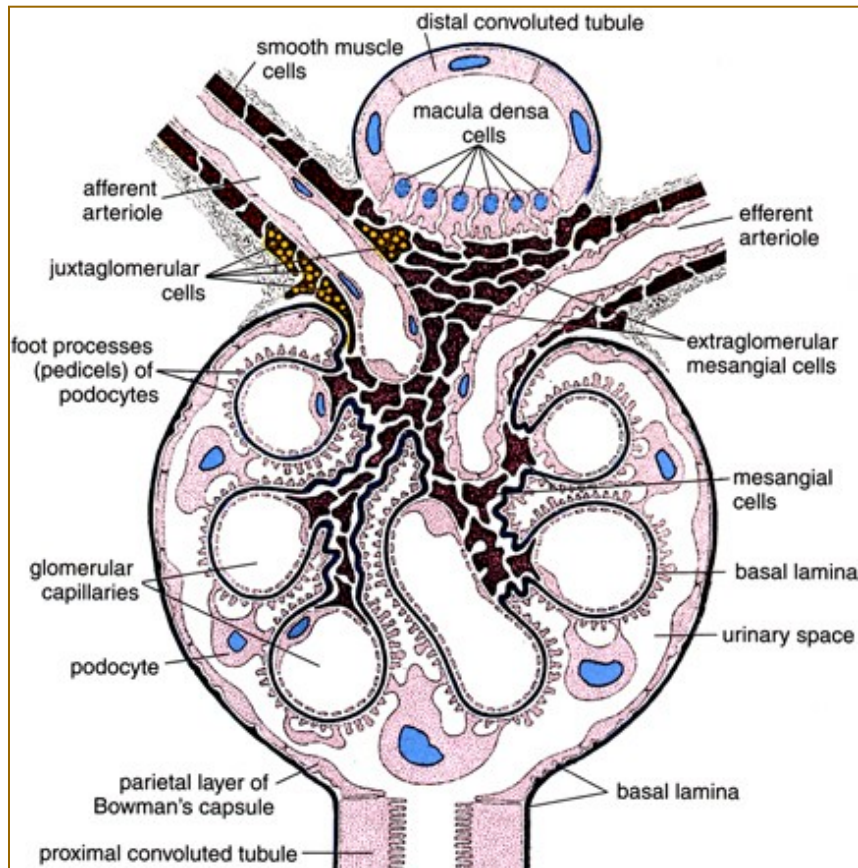

Fenestrovaná kapilára

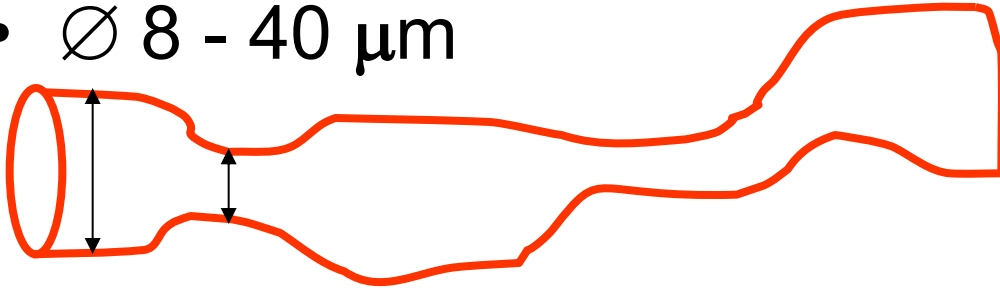
Kapiláry s póry

- speciální typ fenestrovaných kapilár
- otvory bez diafragmy
- v glomerulech ledvinných tělísek

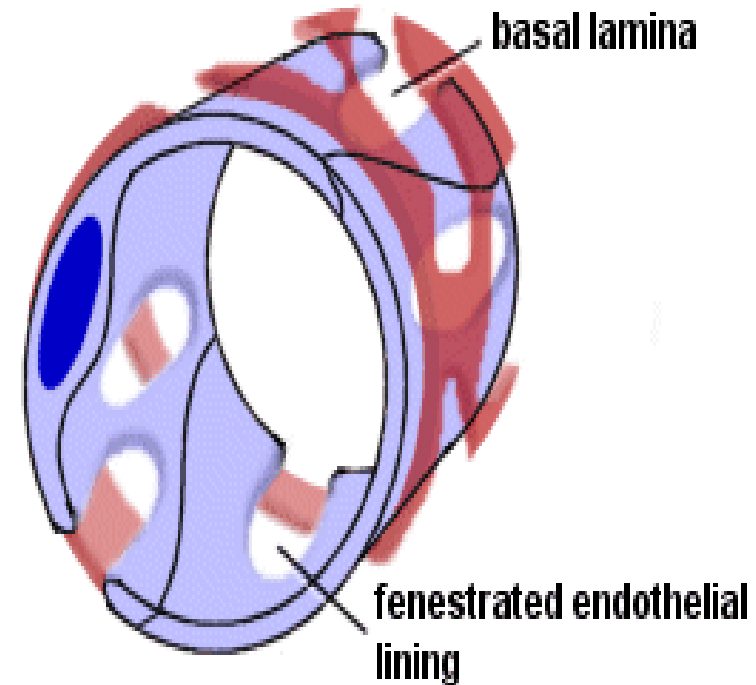
Sinusoidní kapilára (sinusoida)

- $\varnothing$ 8 - 40 μm

- V endotelu – fenestra, póry, a intercel. štěrbiny; některé buňky fagocytují
- nesouvislá lamina basalis
- retikulární vlákna
- Průchod erytrocytů a sérových proteinů

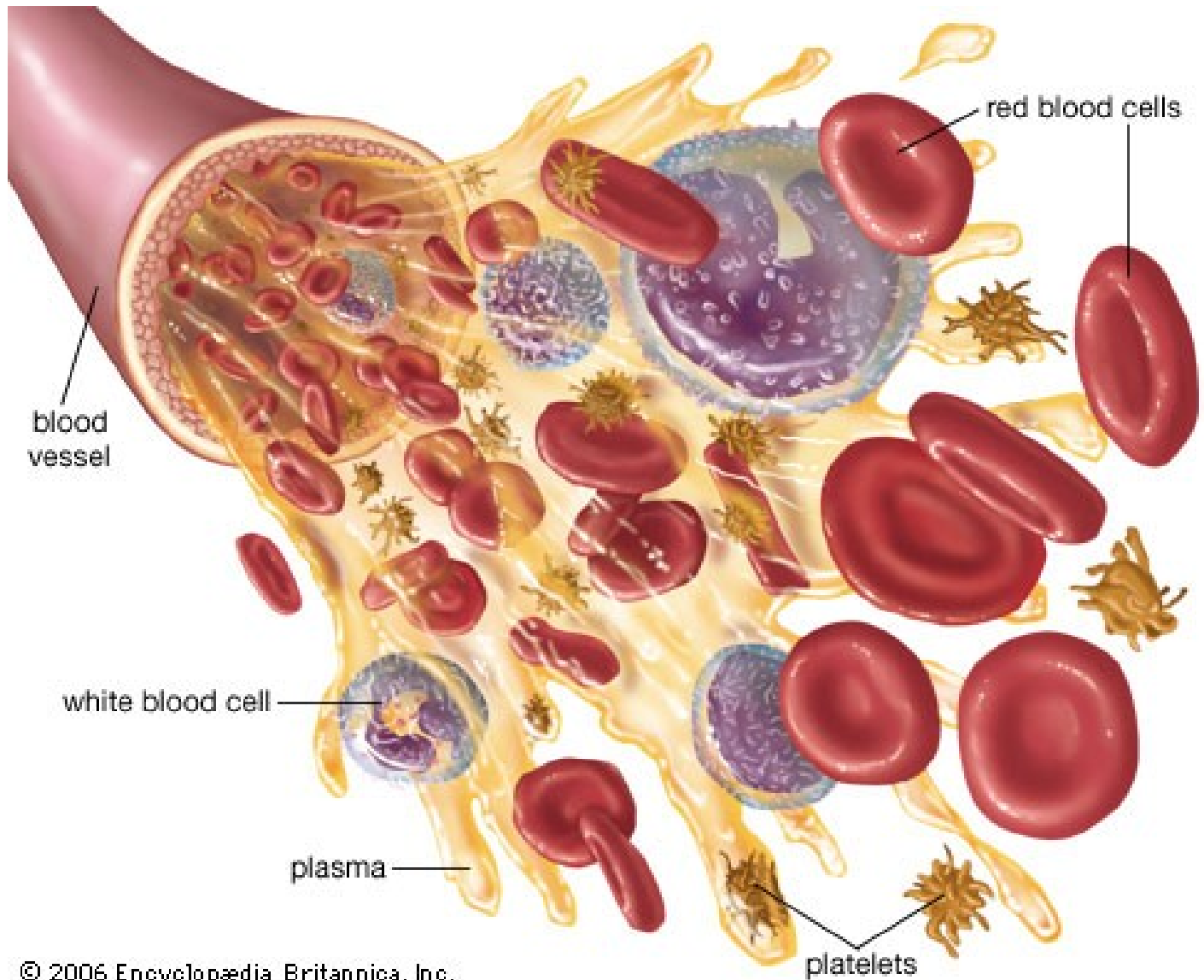
Discontinuous Capillary

Výskyt:
játra, slezina, kostní dřeň

KREV

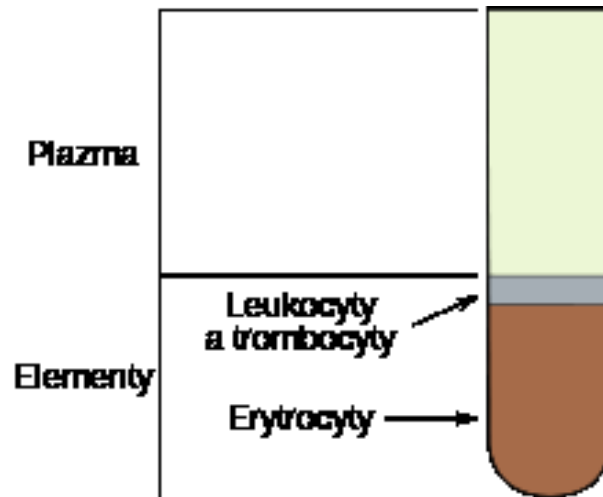
KREV

Krevní plazma – 90 % vody, 7- 8 % proteinů (albuminy, globuliny, fibrinogen), ionty, lipidy, glukózu

- plazma zbavená fibrinogenu = sérum

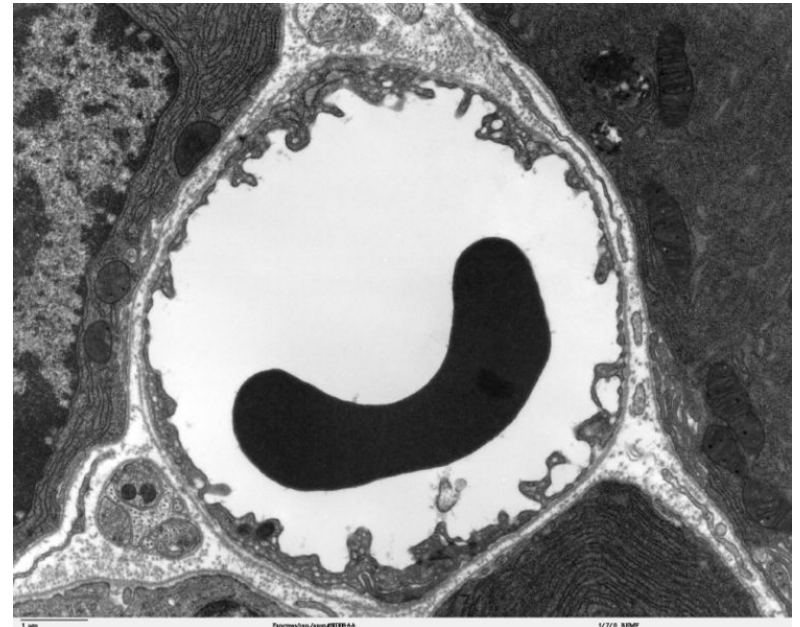
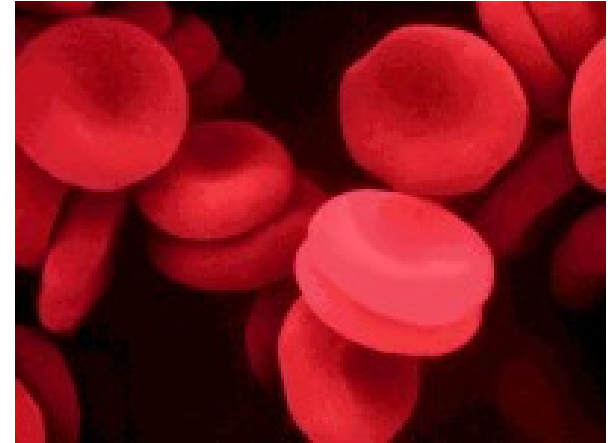
Krevní tělíska – červené a bílé krvinky, krevné destičky

Hematokrit - poměr objemu červených krvinek ku plné krvi

ERYTROCYTY

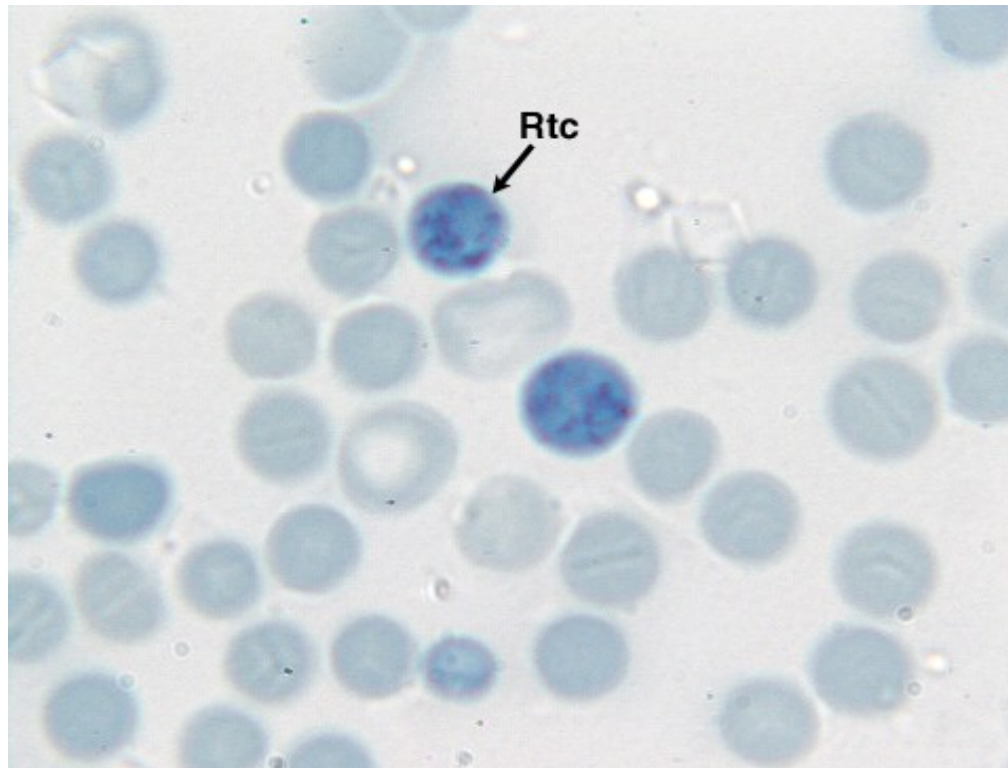
- 4 – 6 milionů/ μl
- tvar: bikonkávní terčík (spectrin)
- velikost: 7.4 μm (normocyt)
- struktura:
  - plasmalema
  - cytoplasma + hemoglobin (33 %)
  - chybí jádro a buněčné organely
- životnost: 120 dní
- funkce: transport O_2 a CO_2

Retikulocyty

- Nezralé ery, v periferní krvi - 0.5 – 1.5 %
- Obsahují zbytky organel /polyribosomy, mitochondrie – **substantia reticulofilamentosa/**
- V ery dozrávají během 24 – 48 hod
- Znázornění - brilantkresylová modř

LEUKOCYTY (4 – 8 tisíc/ ul)

- **Granulocyty:**

- neutrofily
- eosinofily
- basofily

Obecná charakteristika

polymorfonukleáry

acidofilní cytoplazma

specifická + azurofilní granula

- **Agranulocyty:**

- lymfocyty
- monocyty

Obecná charakteristika

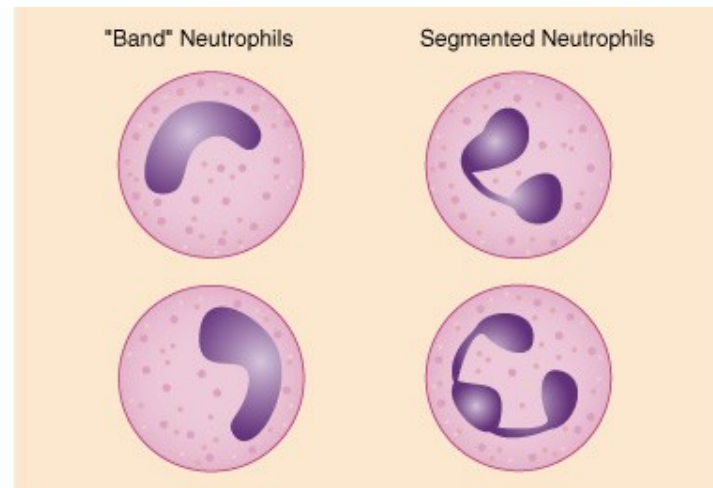
mononukleáry

basofilní cytoplazma

jenom azurofilní granula

Neutrofilní granulocyty

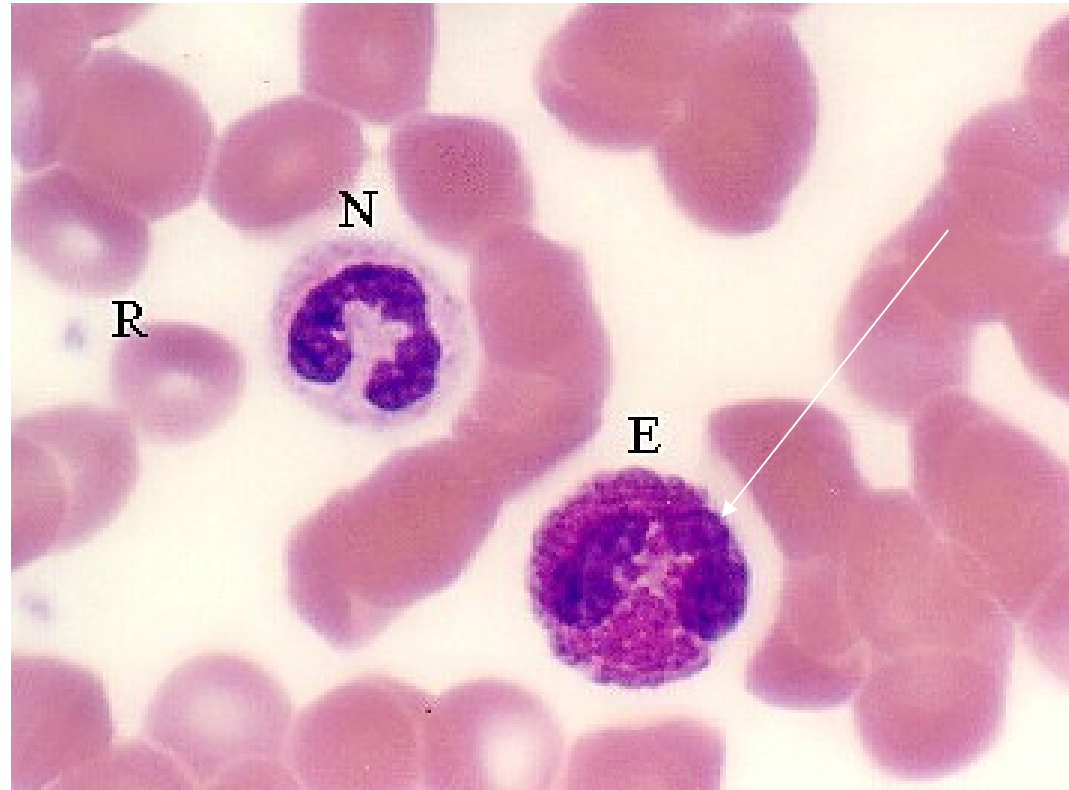
- 71 % z DBOK
- Ø 10 – 12 µm
- cytoplazma: acidofilní
- specifická granula: neutrofilní
- jádro: tyčka (4 %) nebo segmenty (67 %) - (2-5)
- životnost: několik hodin nebo dní
- funkce: **mikrofág**

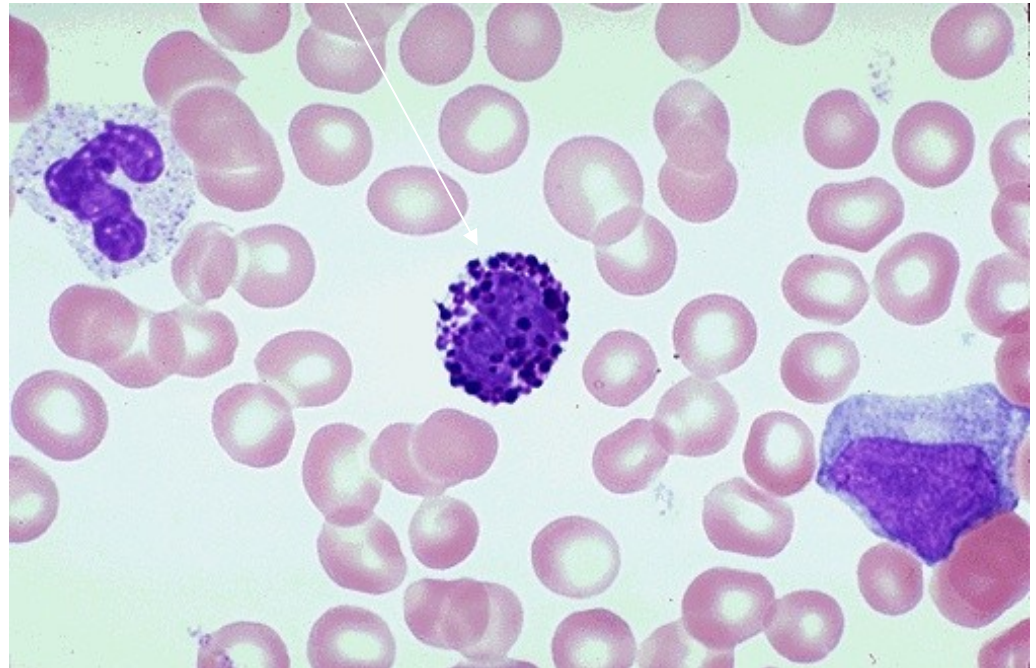
Eosinofilní granulocyty

- 1– 4 % z DBOK
- Ø 12 – 14 µm
- cytoplazma: acidofilní
- specifická granula: eosinofilní
- jádro: 2 laloky propojené můstkem, připomíná činku
- funkce: fagocytóza komplexů antigen-protilátka
- ↑ - **eosinofilie** – alergie, parazitární onemocnění

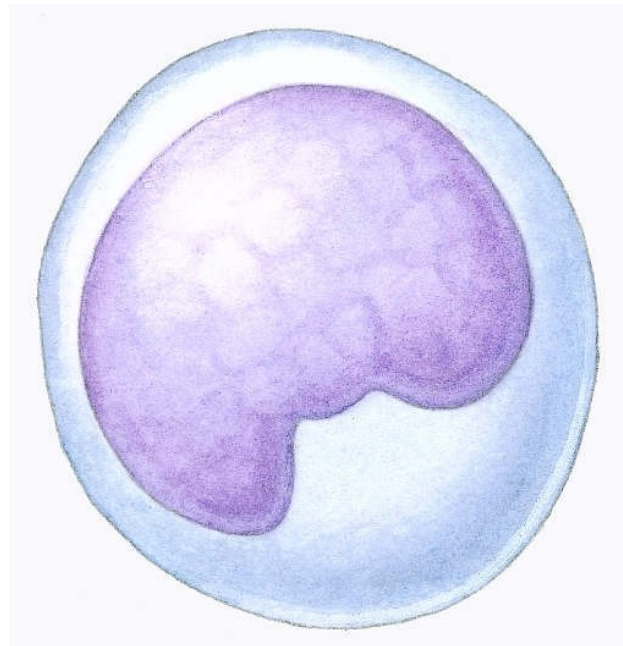
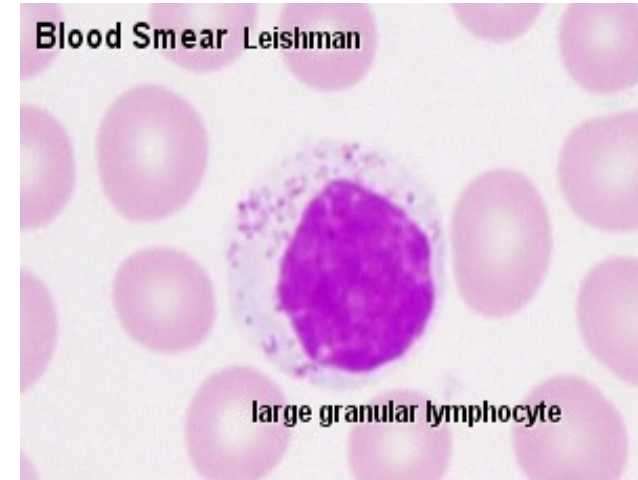
Bazofilní granulocyty

- do 1 % z DBOK
- Ø do 10 µm
- cytoplazma: lehce basofilní
- specifická granula:
  - basofilní - heparin, histamin, ..
- jádro: nepravidelně laločnaté, tvar „tlustého písmene S“
- fce: hypersensitivita (alergická reakce)

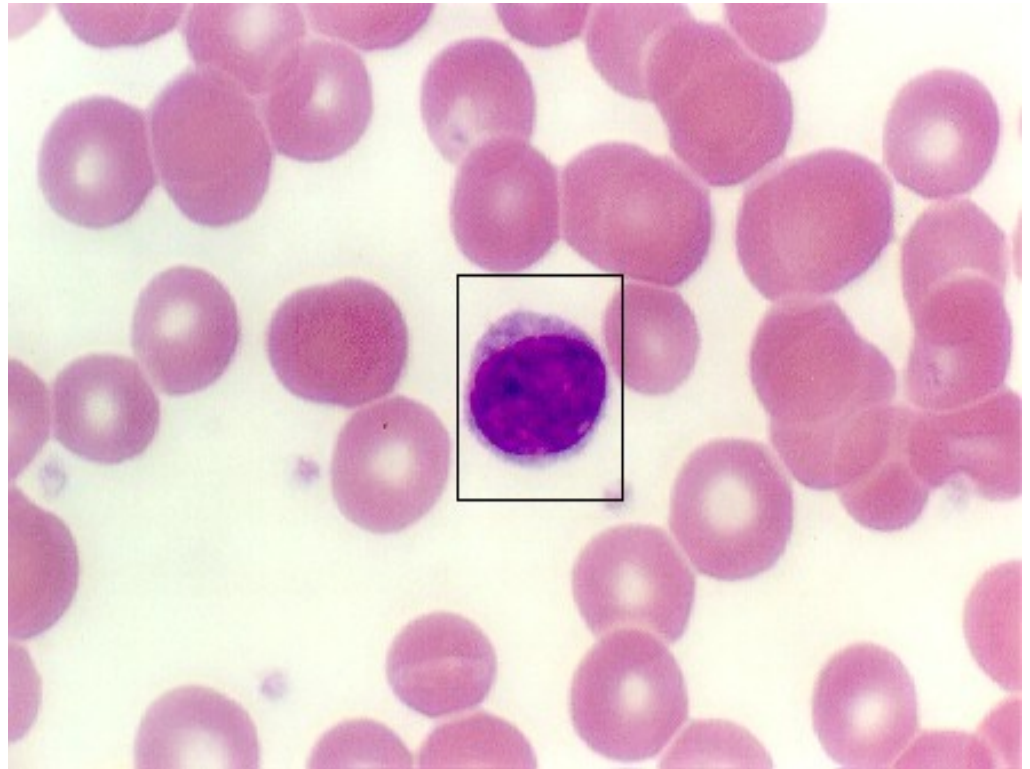
Agranulocyty

- **obecná charakteristika:**
  - mononukleáry – jádro je sférické, oválné nebo ledvinovité
  - **basofilní** cytoplazma
  - **chybí specifická granula**
  - azurofilní granula s lysosomálními enzymy

Lymfocyty

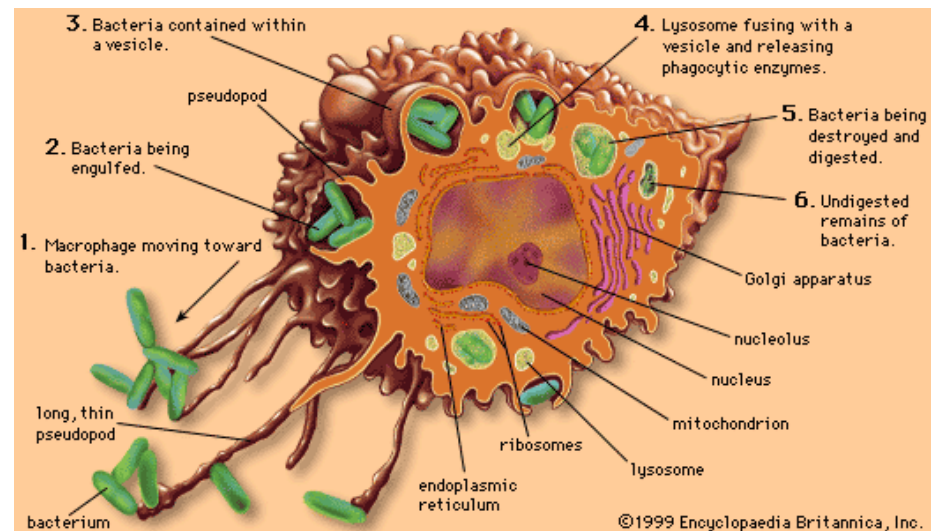
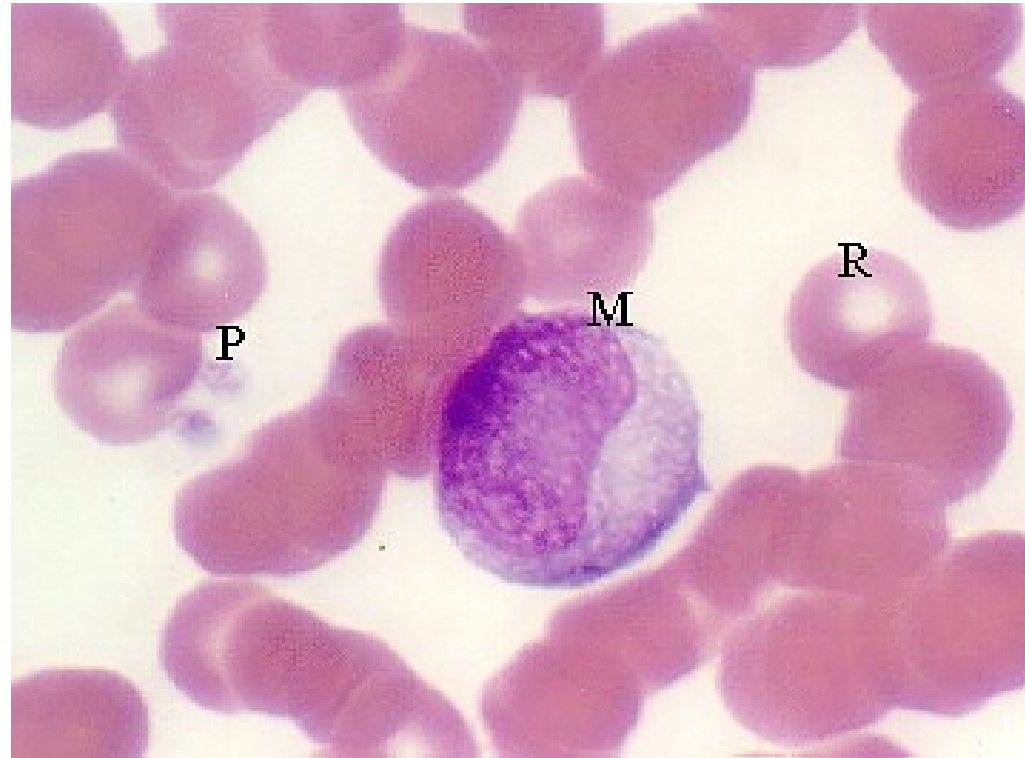
- **20 -25 %** z DBOK
- cytoplazma – modrá s azurofilními granuly, četné ribosomy
- jádro – kulaté, hyperchromatické
- třídění:
  - T- buněčná imunita
  - B- protilátky
  - malé ($\text{Ø } 8 \text{ }\mu\text{m}$),
střední ($\text{Ø } 10\text{-}12 \text{ }\mu\text{m}$),
velké ($\text{Ø } 16\text{-}18 \text{ }\mu\text{m}$)

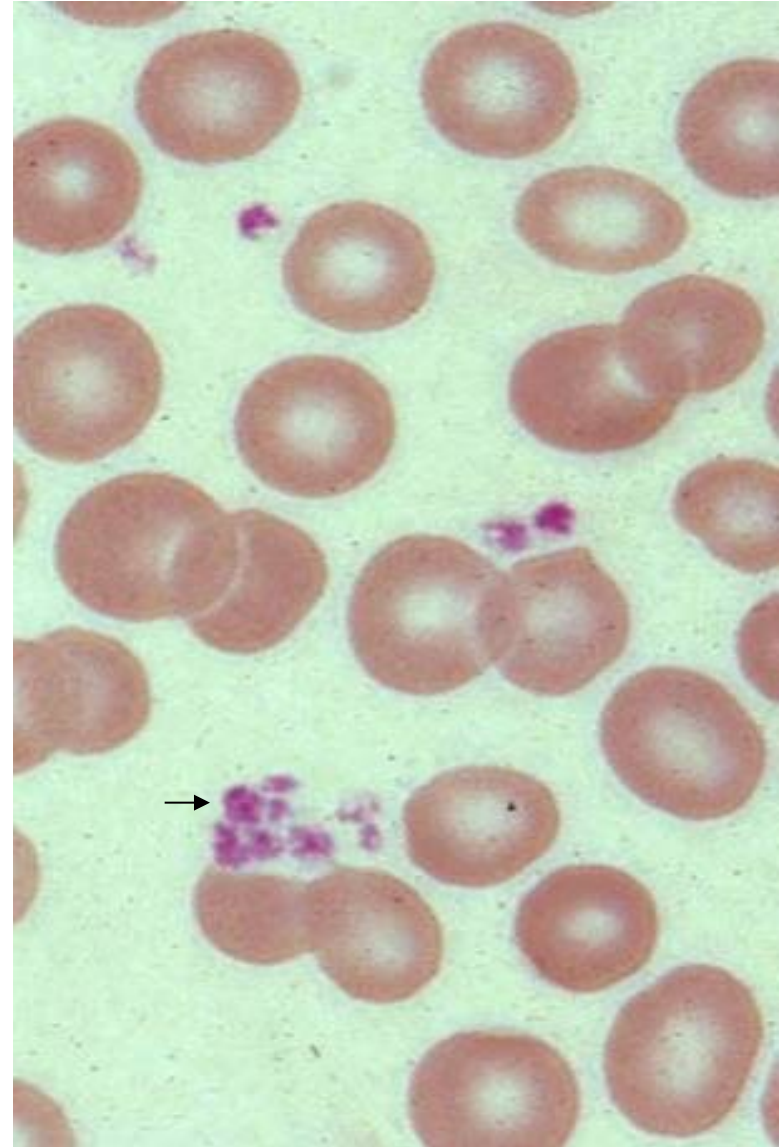
Monocyty

- 5 % z DBOK
- velikost: $\varnothing$ 15 – 20 μm
- cytoplazma – objemná, šedomodrá, nespecifická granula a četné ribosomy
- jádro – ledvinovité až laločnaté, většinou v excentrické pozici, chromatin je jemně vláknitý
- funkce : **makrofág**

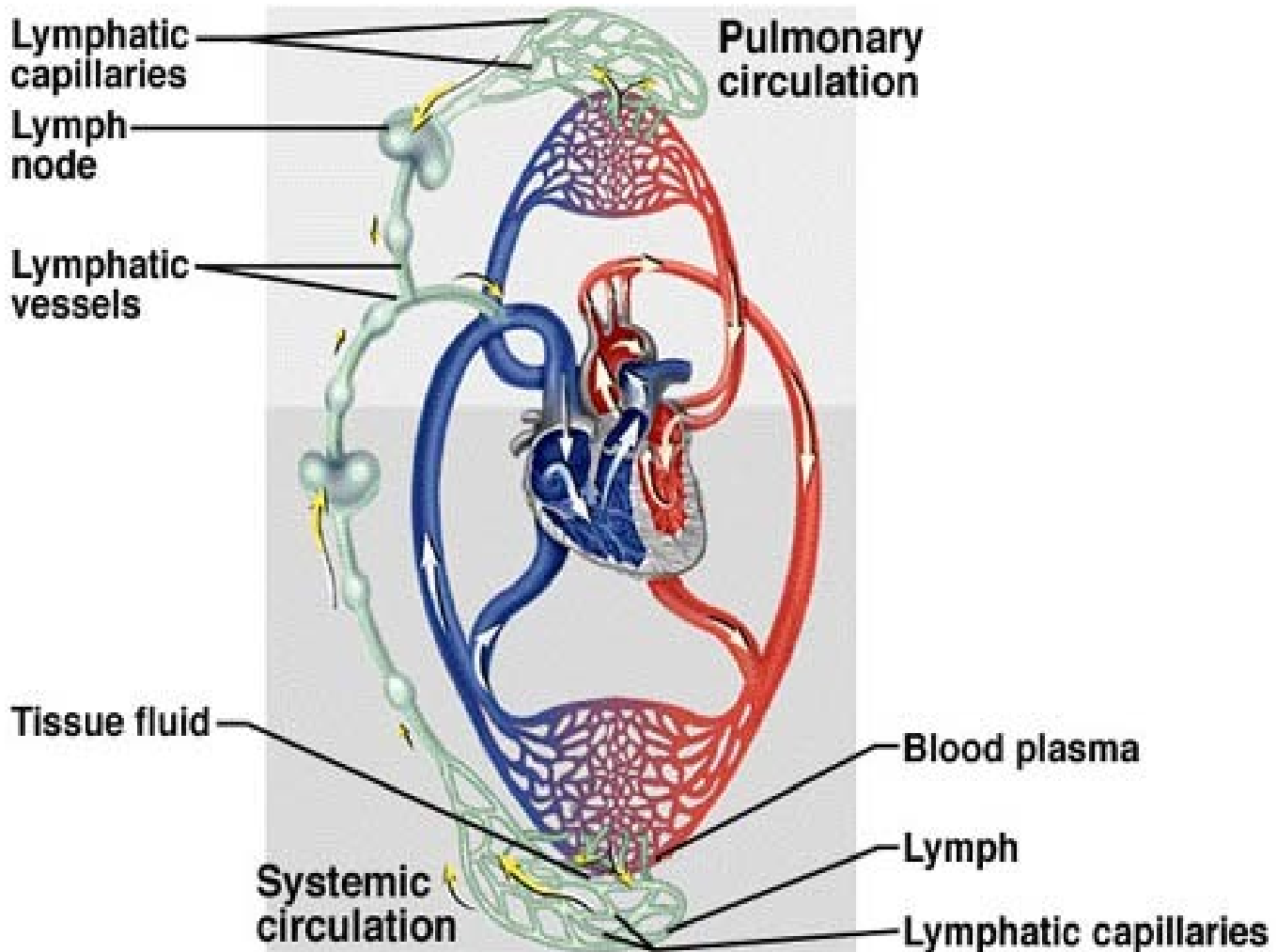
TROMBOCYTY

- nejsou buňky, ale fragmenty cytoplazmy megakaryocytů
- 150 – 300 tis. / μl
- tvar: primárně vřetenovitý, po aktivaci - pseudopodie
- velikost: 2 – 4 μm
- **hyalomera** světle modrá periferie
- **granulomera** červeně zbarvená zrníčka v centru destičky
- životnost: 10-12 dnů
- funkce : hemostáza /zástava krvácení/

Lymfatický systém

Lymfatické orgány a lymfatické cévy

- **Lymfatické kapilláry**

- širší než krevní kapiláry, nepravidelný tvar; začínají slepě ve vazivu,
- lamina basalis místy chybí, endotelové buňky nejsou těsně spojeny – rychlá pasáž tekutin do lumina,
- snadný průchod větších částic do kapilár (lipidy absorbované ze střevního lumen jsou odváděny lymf. kapilárami ve střevních klcích ilea a jejunu; tyto částice neproniknou do krevní cirkulace).

- **Lymf. cévy sběrací**
velké, proud lymfy je determinován chlopněmi.
- **Ductus lymphaticus dexter a ductus thoracicus** odvádí lymfu do soutoku příslušných v. jugularis int. a v. subclavia
- 1 – 2 vrstvy hladkých svalových bb. v tunica media. Chlopně.

Lymfatické orgány

centrální:

- thymus
- kostní dřeň – (systematicky patří k hematopoetickým orgánům)

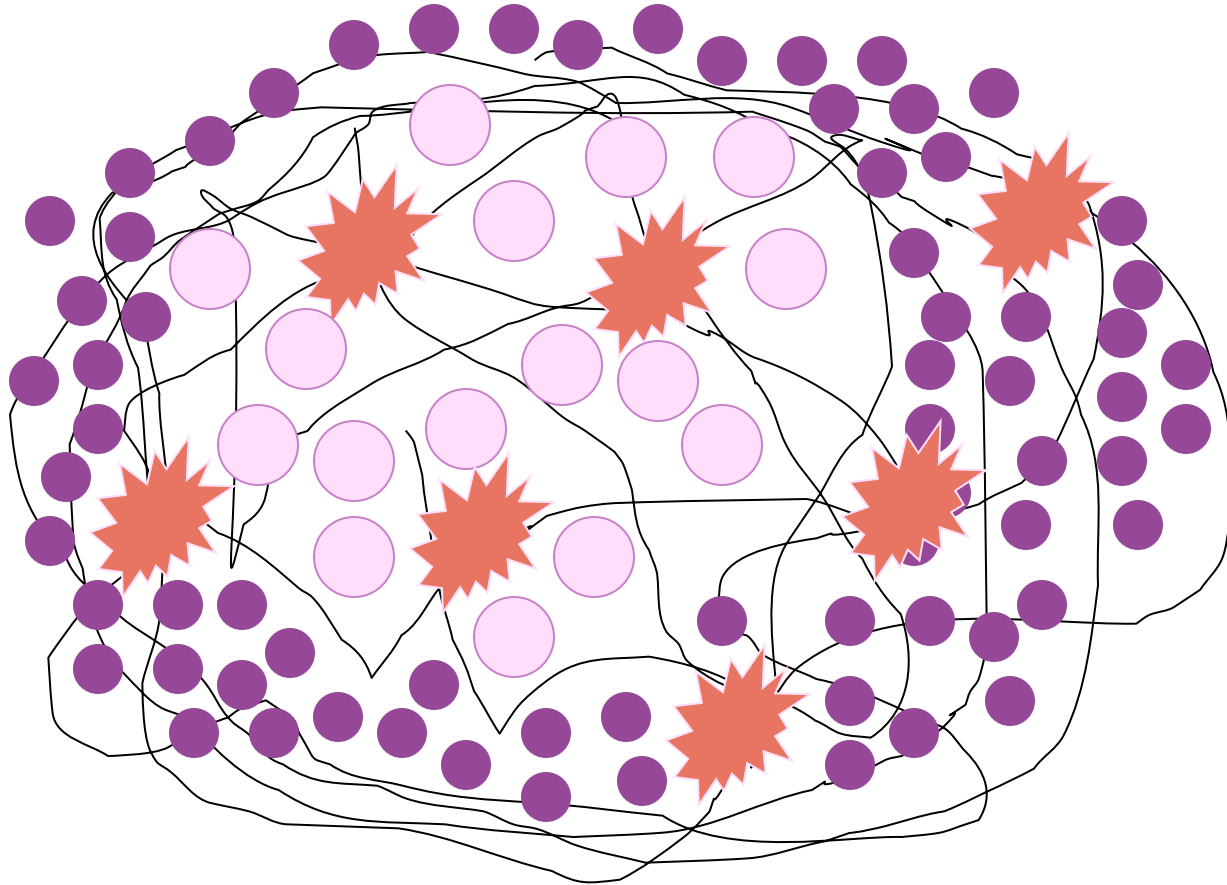
periferní:

- opouzdřené (lymfatické **uzliny**, slezina)
- neúplně opouzdřené (**tonzily**)
- neopouzdřené (lymfatické **uzlíky** / folikuly),
MALT

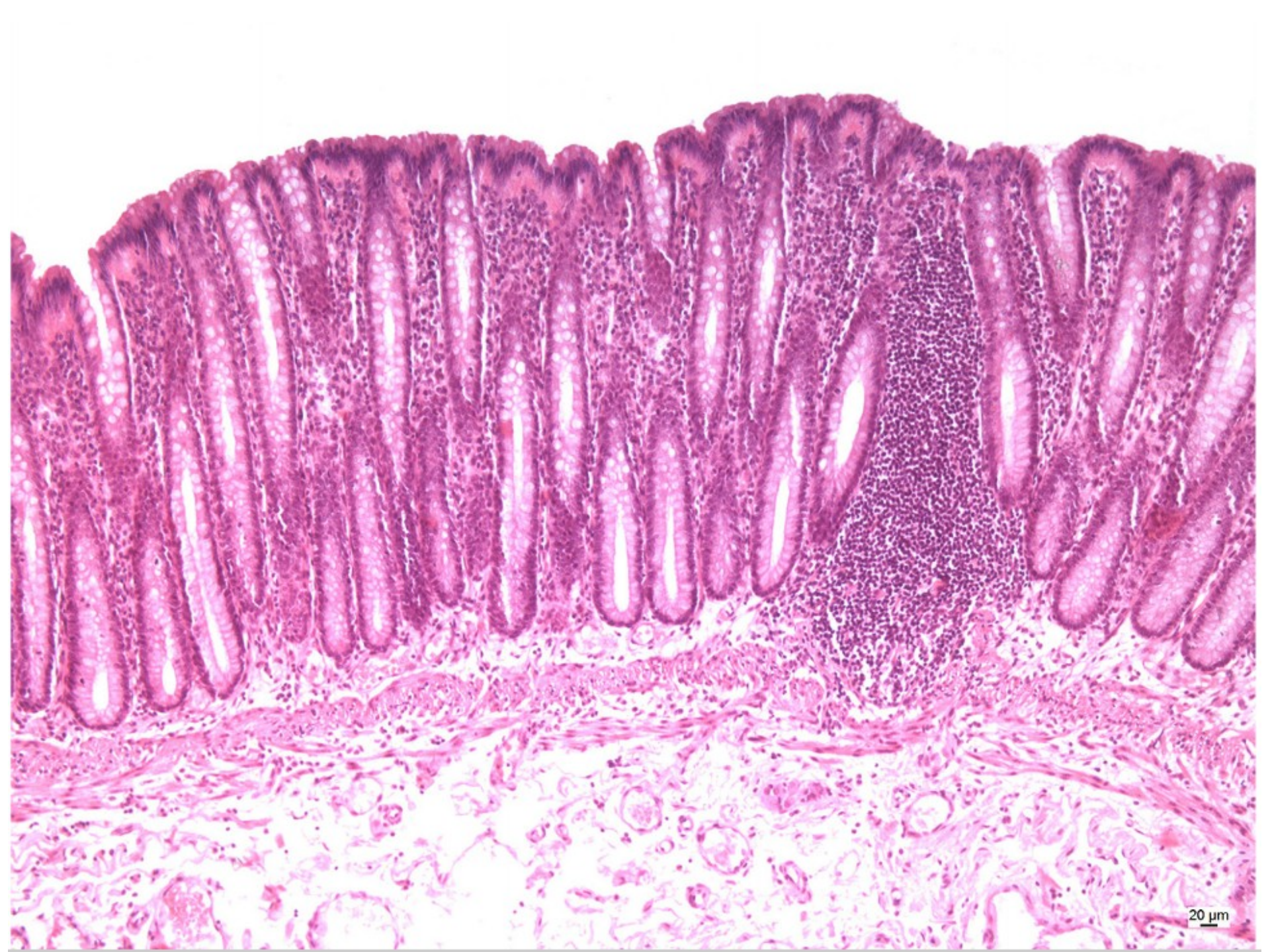
Obecná stavba lymfatických orgánů

! (vyjma thymu) !

- Retikulární vazivo
- Lymfocyty + ost. buňky imunitního systému

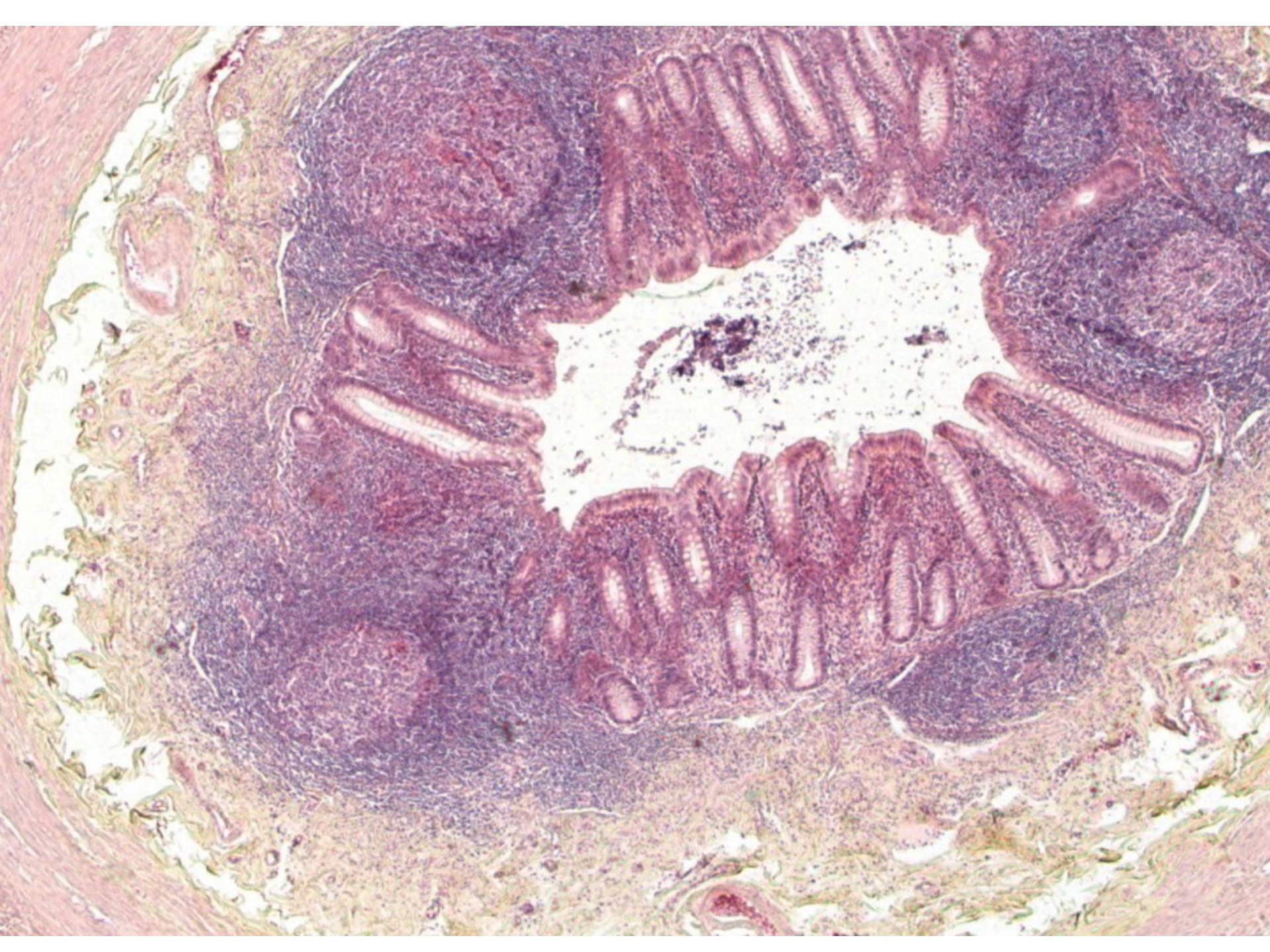

20 μ m

Tonzily

Aglomerace lymfatické tkáně (uzlíků) kryté epitelem

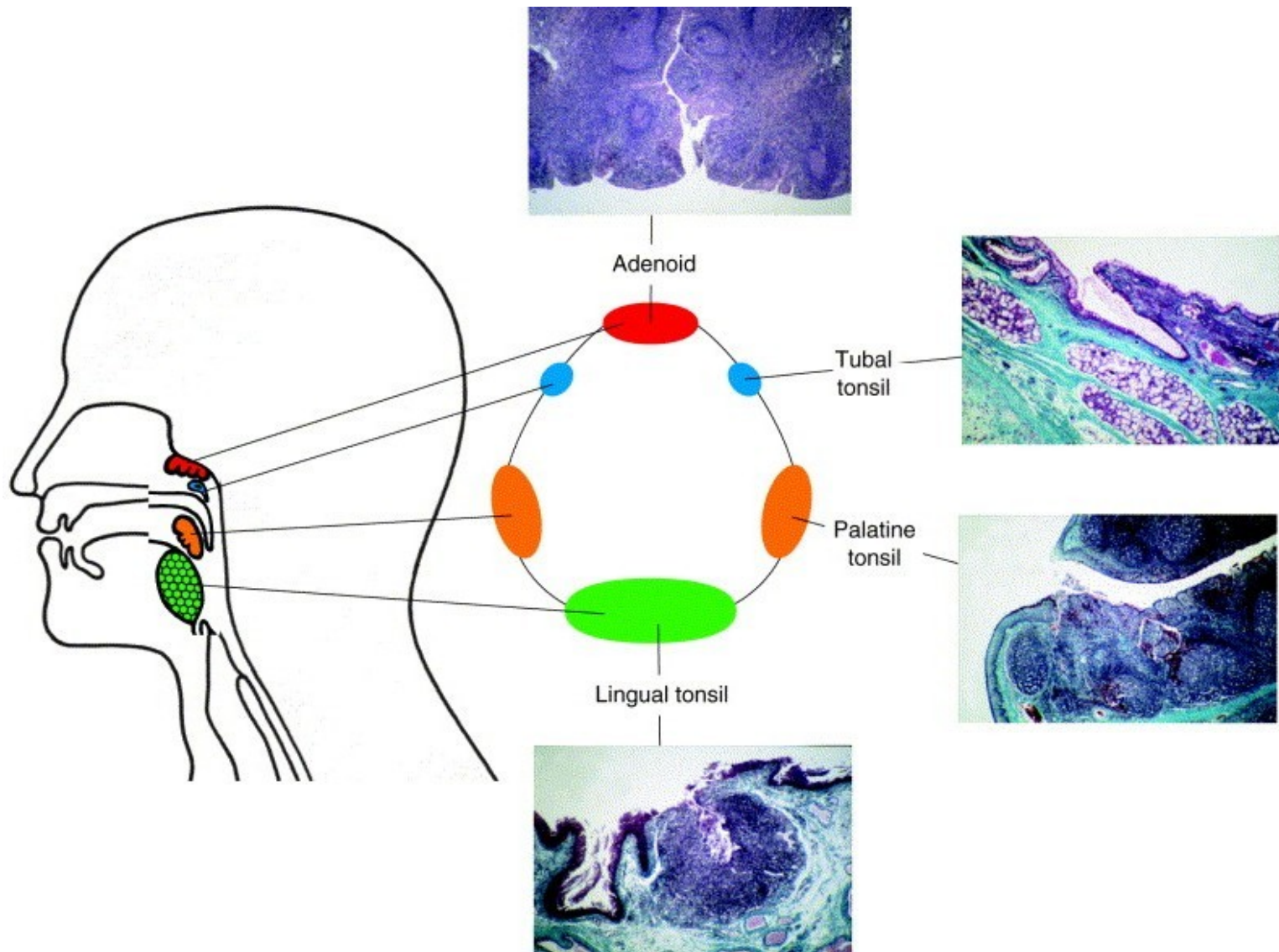
krypty – dlouhé, větvené invaginace vystlané epitelem

- **t. palatina** (patrová) – vrstevnatý dlaždicový ep.
- **t. lingualis** (jazyková) – vrstevnatý dlaždicový ep.
- **t. pharyngea** (nosohltanová) – víceřadý cylindr. ep.
- **t. tubaria** (Gerlachi) – víceřadý cylindr. ep.

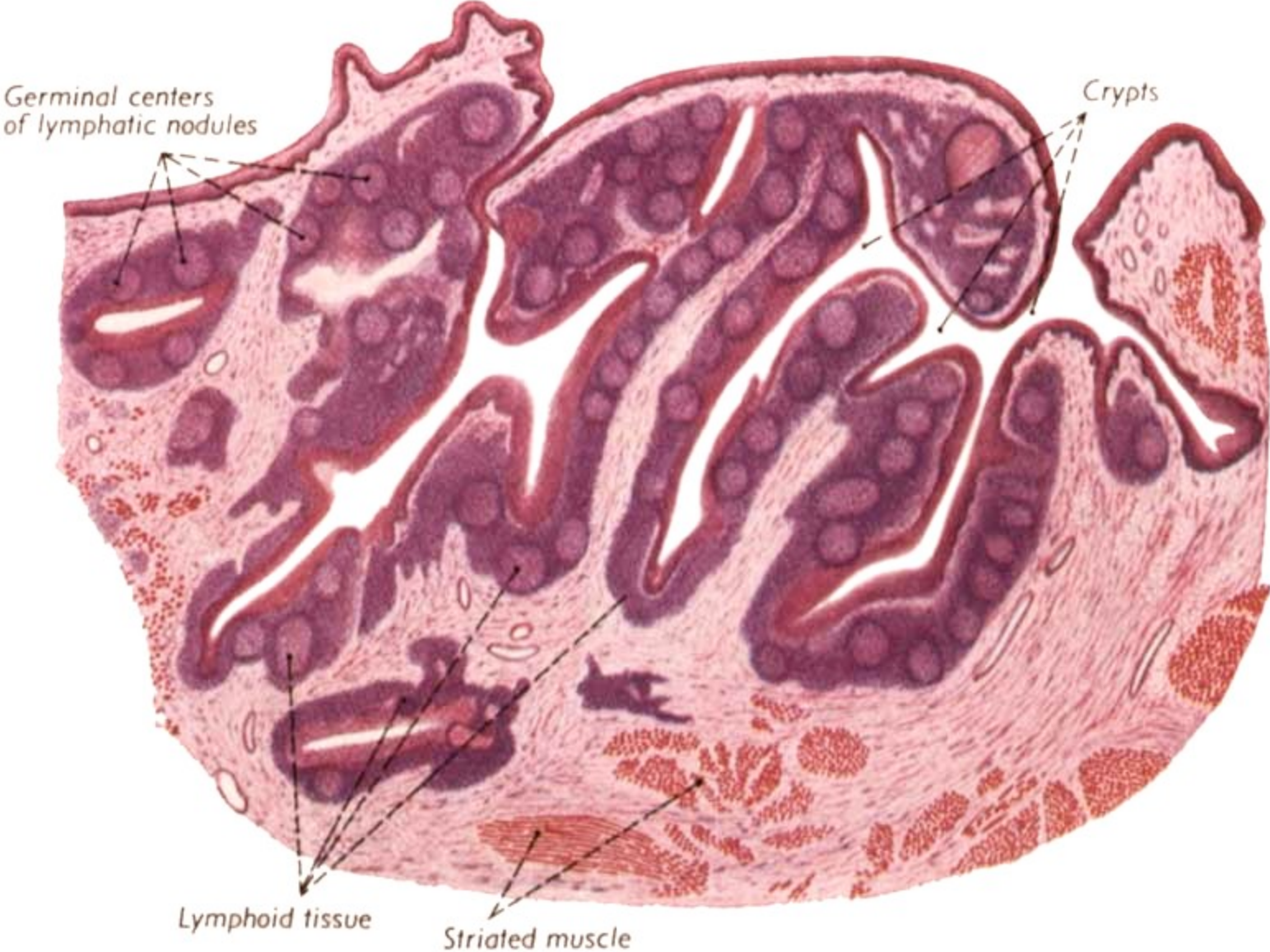
Waldeyerův lymfatický okruh

Waldeyerův lymfatický okruh

Tonsilla palatina

Lymfatická uzlina (1-25 mm)

Vazivo - Capsula fibrosa, hilus s cévami, nervy a ef. lymf. cévami

Parenchym = lymforetikulární tkáň (retikul. vazivo, lymfocyty)

- **cortex** - lymf. folikuly (prim., sekund.) (B-ly) a sinusy
- parakortikální zóna (T-ly, APC) – thymodependentní, postkapiláry s vysokým endotelem – průnik T-ly
- **medulla** - anastomozující provazce a trámce lymfatické tkáně (B-ly) a sinusy komunikující s ef. lymf. cévami

Lymfatické sinusy – štěrbinovité prostory v kůře i dřeni
– výstelka - **litorální buňky** (retikulární b) a makrofágy (čnějí)

Marginální (sinus subcapsularis), **korové a perifolikulární** (corticalis), **dřeňové** (medullaris)

Aferentní lymf. cévy

Capsula fibrosa

Cortex

Parakortikální zóna

Medulla

Folikuly v kůře

Provazce ve dřeni

Krevní cévy a lymf. eferentní vena (1-2)

